

ZBIÓR
RAPORTÓW NAUKOWYCH

REALIZACJA BADAŃ I PROJEKTÓW

Kraków

30 .07.2015 - 31.07.2015

СБОРНИК
НАУЧНЫХ ДОКЛАДОВ

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ НАУЧНЫХ
ИССЛЕДОВАНИЙ И РЕАЛИЗАЦИИ
ПРОЕКТОВ

Краков

30 .07.2015 - 31.07.2015

U.D.C. 72+7+7.072+61+159.9+316+101.1+082

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Druk i oprawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Cena (zl.): bezpłatnie

Zbiór raportów naukowych.

Z 40 Zbiór raportów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej "Realizacja badań i projektów" (30 .07.2015 - 31.07.2015) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. - 64 str.

ISBN: 978-83-65207-28-9

U.D.C. 72+7+7.072+61+159.9+316+101.1+082

B.B.C. 94

Komitet Organizacyjny Konferencji:

1. В. Окулич-Казарин – (przewodniczący), dr, Rosja;
2. L. Nechaeva, PhD,Ukraina;
3. В. Подобед, PhD, Białoruś;
4. A. Prokopiuk, dr, Polska;
5. Е. Чекунова, dr, Rosja.

Grupa robocza:

1. A. Murza, (przewodniczący), Ukraina;
2. Т. Мартинкова, Rosja;
3. М. Ордынская, Rosja.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów. Pisownia oryginalna jest zachowana. Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour». Obowiązkiem jest odniesienie do zbioru.

SPIS /СОДЕРЖАНИЕ

SEKСJA 1. ARCHITEKTURA. BUDOWNICTWO. (АРХИТЕКТУРА.
СТРОИТЕЛЬСТВО.)

1. Сорокіна О.С..... 5
ТЕРМІНОСИСТЕМА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА: СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

SEKСJA 7. JOURNALISM.(ЖУРНАЛИСТИКА)

2. Базака Р. В..... 14
«ИЗВЕСТИЯ ЕЛИСАВЕТГРАДСКОГО ОБЩЕСТВА СЕЛЬСКОГО ХО-
ЗЯЙСТВА» КАК КАНАЛ ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИ-
КАЦИИ АГРОНОМОВ

SEKСJA 8. ART (ИСКУССТВОВЕДЕНИЕ)

3. Корнієнко В. Р. 19
РОЛЬ МЕТОДУ ПЕРЕВТІЛЕННЯ У СЦЕНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СПІВАКА

4. Совгира Т. І. 21
«ТЕЛЕБАЧЕННЯ» НА ЕСТРАДІ

SEKСJA 9. NAUK HISTORYCZNYCH. (ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ)

5. Зайцев Е.Д. 23
ЖЕНСКИЙ ПОЛИТИЧЕСКИЙ ИСЛАМ

SEKСJA 12. NAUK MEDYCZNYCH. (МЕДИЦИНСКИЕ НАУКИ)

6. Шелякова О. А. 26
КИНЕТОЗ: ОСНОВЫ КЛИНИКИ, ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ

7. Солончук О.Ю..... 28
QI – ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ІМПЛАНТОВАНИХ МЕДИЧНИХ ПРИЛАДІВ
З ВНУТРІШНІМ ЗАРЯДОМ БАТАРЕЇ

8. Штанічева М.В..... 31
ПРИСТРІЙ ОЦІНКИ БІОЛОГІЧНИХ РЕАКЦІЙ ШКІРИ НА ОСНОВІ
ВИМІРЮВАННЯ ЕЛЕКТРОРУШІЙНОЇ СИЛИ

9. Glubochenko O.V. 33
TESTS AS A METHOD OF KNOWLEDGE ASSESMENT IN MEDICAL
EDUCATION: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

10. Балко А.С..... 36
ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕБНОГО ПИТАНИЯ ПРИ АРТЕРИАЛЬНОЙ ГИ-
ПЕРТЕНЗИИ

11. Балко А.С..... 38
ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕБНОГО ПИТАНИЯ ПРИ АТЕРОСКЛЕРОЗЕ.

12. Шелякова О. А.	40
РЕАБИЛИТАЦИЯ ПОСЛЕ ПЕРЕНЕСЕННОГО ИНФАРКТА МИОКАРДА В ПЕРВЫЕ ДНИ ПРЕБЫВАНИЯ В СТАЦИОНАРЕ	
13. Шелякова О. А.	42
ФЕЛИНОТЕРАПИЯ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ МЕТОД В ЛЕЧЕНИИ И ПРОФИЛАКТИКЕ РАЗЛИЧНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ	
14. Балко А.С.	45
ХИМИЧЕСКИЕ ВЕЩЕСТВА И ИММУНИТЕТ ЧЕЛОВЕКА	
СЕКЦЈА 17. NAUKI SPOŁECZNE. (СОЦИОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ)	
15. Балягузова О. Ю.	47
ІСТОРІА ФЕМІНІЗМУ В УКРАЇНІ	
СЕКЦЈА 23. FILOZOFIA. (ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ)	
16. Балягузова О. Ю.	52
ГОЛОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН РЕЛІГІЙНОСТІ СУЧАСНОГО УКРАЇН- СЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	
17. Щенников В.П., Равочкин Н.Н.	55
ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ ФУНКЦИЯ МИФА В ИЗУЧЕНИИ ФЕНОМЕНА ИДЕОЛОГИИ	
18. Ананьева Е.П.	58
ПАРАДИГМА МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМА И ТОЛЕРАНТНОСТИ КАК ФАКТОР ПРОГРЕССА СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТРАНСТВА УКРАИНЫ	
19. Сагуйченко В. В.	62
ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	

ТЕРМІНОСИСТЕМА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА: СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті досліджується проблема функціонування в історичній науці новітніх термінів і понять з питань української еміграції ХХ століття. На основі наукових праць та нормативно-правової документації аналізується зміст термінів, що поповнили понятійний апарат джерелознавства еміграції ХХ століття. Розглядається їх інформаційний потенціал та особливості використання в процесі вивчення джерел діяльності українських емігрантів ХХ століття.

Ключові слова: історіографія, джерелознавство, емігрант, культура, поняття, терміни.

Широкого суспільного резонансу набуває трактовка термінів і понять, що пов'язані з еміграцією українців за кордон. Поява нових термінів і понять, що складають джерельну основу досліджень українських еміграційних рухів ХХ століття, потребує їх розгляду.

Термінологічний аспект вивчення еміграційного процесу ХХ століття зумовлений тим, що з позиції ХХІ століття, коли пострадянські держави почали виробляти власні концепції бачення джерел діяльності української діаспори, розвитку національних культур, виникла потреба переосмислити науковий досвід кількох десятиліть спільної для Росії, України та інших держав колишнього СРСР культурно-мистецької практики, що проходила в межах єдиних вимог методу соціалістичного реалізму.

Поява нових термінів та понять пов'язана із зростанням чисельності людей, які з різних причин емігрували за кордон. Генеральний секретар ООН Пан Гі Мунс констатує: «Сьогодні з уже майже 7,2 – мільярдного населення планети 235 мільйонів людей живуть за межами країни походження...» [9, с.1]. У виступі на пленарному засіданні конференції в м. Донецьку українського поета, державного і громадського діяча, народного депутата України 3-го скликання, голови Товариства «Україна – Світ» Івана Драча зазначається, що «українська діаспора – одна з найбільших серед інших планетарних етнічних розселень: за межами України нас живе майже півстілки, скільки проживає на рідній землі [6, с.8].

Еміграційний процес по-різному оцінювали й характеризували в різні часи.

Іммігрантознавство як новий напрямок в українській науці започаткував А. Шлепаков [27].

Сучасні історіографічні джерела з міжнародної тематики демонструють кілька оціночних характеристик, маючи такі фразеологічні виразники: «українці діаспори», «етнічні українці», «українці далекого і ближнього зарубіжжя» та ін.

На широко вживані терміни «закордонне українство», «закордонні українці», «українці зарубіжжя» акцентується увага професора Володимира Білецького [6, с.11].

Сучасна історична наука виокремлює поняття «міграція», «еміграція», «імміграція», «діаспора». Б. Лановик та інші науковці в «Історії української діаспори» трактують ці поняття так: «міграція – переміщення людей, етносів [13, с.12]; еміграція – виселення, переселення людей; імміграція – вселення, в'їзд іноземців на тривале або постійне проживання; діаспора – перебування певної частини етнічної спільноти поза межами країни її походження» [13, с.15].

У навчальному посібнику «Історична наука: термінологічний і понятійний довідник» подано визначення поняття еміграція як добровільне або вимушене переселення з батьківщини для тимчасового або постійного перебування [15, с.130].

Н. Левицька інтерпретує термін «діаспора» як розселення частини етносу поза межами своєї країни чи етнічної території [14, с.347].

Слушною є думка В. Трощинського щодо вживання терміну «трудова еміграція». На ідеологізованих підходах цей термін застосовували до заробітчанської (економічної) еміграції й протиставляли цю еміграцію політичній. Історик уважає, що за своїм статусом в умовах зарубіжжя політ еміграція мало чим відрізняється від заробітчанської [23, с.21].

Російський посібник з демографії 2003 року згідно з традицією вітчизняної методології, види міграції обумовлює прибуттям мігранта до місця в'їзду та специфікою характеру. М. Волгін та ряд інших науковців до основних видів міграції відносять: епізодичні, маятникові (челночні), сезонні, безповоротні, вимушені, незаконні. У посібнику «Демографія» (М., 2003) подано таке трактування поняття «епізодичні міграції», що не мають регулярного часового характеру (ділові, туристичні, рекреаційні поїздки). «Маятникові міграції» тлумачаться як регулярні, щоденні, щотижневі, щомісячні поїздки від місця проживання й до місця роботи та навпаки. Вчені акцентують увагу на тому, що така міграція є особливістю в сільській місцевості, малих містах урбанізованої території. Науковці використовують термін «сезонні міграції», який стосується економічно активного населення України до міст тимчасової роботи та житла на 2-3 місяці і більше зі збереженням повернення до міста постійного проживання. Більшість істориків уважає під термінами «безповоротні міграції» переселення або зміна постійного місця проживання; «вимушені міграції» як нелегальний виїзд до іншої країни, нелегальне працевлаштування [3, с.232]. Сучасні дослідники термін «еміграція» використовують на позначення переселення (добровільне, примусове, самотечне, організоване) в іншу країну на постійне чи тимчасове проживання в більшості випадків зі зміною громадянства [3, с. 381].

Міграції – постійні та маятникові, їх мотиви, масштаби і особливості, виступають важливим чинником збереження історико-культурної спадщини українців. Міграційна політика, депортуючи та штучно розселяючи українців на величезних просторах, на думку журналіста Віталія Карпенка, «розріджувала етноси таким чином, щоб саме поняття нації вивітрювалось з умів і замінювалось інтернаціональною мішаниною... На тлі ослабленого національного імунітету лише народна звичаєвість, спосіб мислення, вишиванки та народні пісні нагадували, що тут живуть українці».

Під час аналізу масової еміграції українських селян, які були у складі Російської імперії, в історичних працях зазначається про відсутність терміну «еміграція». На початку ХХ століття частіше вживається поняття «переселенці» на позначення існуючого переселенського руху (Михайло Марунчак, Микола Якименко, Леонід Коваленко, Вячеслав Черномоз, Олена Ковальчук) [17, 28, 26, 8].

Після другої еміграційної хвилі ХХ століття закорінилося поняття «діаспора». Термін «діаспора» трактується науковцями неоднозначно. Одні дослідники під ним розуміють усіх без винятку українців, розсіяних по всьому світу, інші – лише дисперсні (розпорошені) їх частини, що не становлять якоїсь спільноти. Більшість джерелознавців діаспорою вважають всіх українців поза Україною, за винятком тих, котрі проживають у сусідніх державах на споконвічній етнічній території. Таке неоднозначне тлумачення поняття «діаспора» призводить до розмаїття його визначень. Так, наприклад, сучасні вчені найчастіше вдаються до поєднання етноніма та політоніма («українські канадці») або етноніма і громадянства («українець Канади», «українець США»), а при визначенні діаспорної групи – до термінів «українська етнічна група», «українська імміграція», «канадські вихідці з України» тощо. На думку дослідників, через таку різноплановість спроба ідентифікації поняття «діаспора» призвела до надання переваги універсальному термінові – «українська діаспора» (В. Маркус, В. Євтух, А. Попок, В. Трощинський, В. Попков, В. Сергійчук) [5, 21, 23, 22].

«Малий словник історії України» трактує поняття «діаспора» як частина народу, яка назавжди залишила свою історичну вітчизну і поселилася в іноетнічному середовищі [16, с.134]. «Новейший словарь иностранных слов и выражений» також розглядає дане поняття [19, с.280].

Ми погоджуємося з думкою Наталії Кривди, що «аби поняття «діаспора» не поповнила список соціокультурних міфів, осмислення діаспори має відбуватися у вимірах багаторівневого аналізу (діаспора як теоретична категорія, як культурний проект, як екзистенційний проект, як особливий тип онтологізації, як суспільний інститут тощо)» [10, с.4].

Сьогодні діаспора виступає як транскордонна мережа комунікацій. Як стверджує К. Чернова, подібна мережа — це різнобічні контакти і зв'язки, встановлені соціальними групами, політичними структурами та економічними інститутами поза державними кордонами [25, с.92]. Отже, принципово новітні явища, які неможливо осмислити загальноприйнятими категоріями, а саме: формування транснаціональних спільнот, до яких відносять і діаспору, спричиняють розгляд терміну «транснаціональний». В. Попок висловився з цього приводу так: «Під транснаціональними просторами треба розуміти практично всі форми відносин і взаємодій, які існують тривалий час і в які включено значну кількість мігрантів, в той час як діаспора виступає лише як одна із форм транснаціональних спільнот» [20, с.48].

Спробу концепції явища транснаціональних спільнот здійснив зарубіжний учений Т. Фаїст. Він зазначає, що в ході сучасних процесів глобалізації виникають умови, за яких відбувається тісна взаємодія різних груп, організацій, спільнот людей між кількома державами [25, с.44–45]. До таких груп належать бінаціональні трудові колективи, мігранти та міграційні спільноти, біженці. На його думку, існування транснаціональних соціальних процесів є і не можуть бути відмінені. У полі зору переважної більшості сучасних дослідників постійно залишається питання формування транснаціональних просторів через ланцюг міграційних переміщень [25, с. 99].

Новітні технології, зокрема Інтернет (сайт <http://pdiaspora.ukrinform.com>) пропагують поняття «діаспора» як будь-яке представництво етнічних одиниць за межами материнського етнічного регіону, котрі усвідомлюють свою генетичну або духовну з ним єдність. Питання дослідження структури діаспори, що виступає у 2-х основних формах: дисперсій (невеликих вкраплень в іноетнічному масиві) та компактних утворень (суцільних етнічних районів) залишається почасти відкритим і потребує додаткових розвідок з теоретичних обґрунтувань в історико-культурному аспекті.

Під час глобалізації проблеми культури українців діаспори набувають особливої гостроти. Побутування диференційованих форм і різновидів культури: елітарна культура (культура еліти); народна культура (культура, що твориться народом без участі професійних творців); масова культура, що спрямована на задоволення недовгих у часі запитів народних мас (цирк, популярна музика); субкультура (культура певної соціальної групи); контркультура (цінності якої є протилежними до вище згаданих видів культур); суперкультура (культура технокраї) та інші, дозволяють досить глибоко вивчити історичний досвід етносу, смислові коди роду, атрибути самовираження спільноти, механізми утворення змістових констант у свідомості людини, загальну історичну картину 20-х–90-х рр. ХХ століття.

Французький культуролог Абрам Моль, аналізуючи ситуацію культурного буття емігранта, послуговується поняттям «мозаїчної культури», яке увиразнює фрагментарність постмодерної естетики [18, с.43].

Стратегічним завданням студій з цієї проблематики є вироблення неупередженого погляду на ключові моделі розвитку культури другої половини ХХ століття. В історії української еміграції простежуються поняття «глобальна культура» (об'єднання людства на основі сучасних інформаційних технологій) та «мультикультуралізм» (збереження ізольованої замкнутості окремих людських спільнот). Терміни «мультикультуралізм», «мультикультурне» слугують для позначення співіснування численних культур у межах одного суспільства, однієї країни, одного регіону [4, с. 326]. Ці поняття в другій половині ХХ ст. були поширені в політичній філософії та соціальних науках. Толерантне ставлення до іншого культурного життя, співіснування, інтеграція, взаємодія еміграційних спільнот в культурно-мистецькому житті країни стало причиною для визначення раніше пригнічених культур.

Дискусійність проекту глобальної культури з мультикультуралізмом, на думку російсько-американського теоретика культури М. Н. Енштейна, виявляє перспективи специфічної моделі розвитку сучасної культури – транскультури. За його визначенням, транскультура – це «універсальна система знаків (семіосфера), яка вивисується над конкретним розмаїттям обмежених історичних, національних, расових, тендерних, професійних, релігійних культур і одночасно акумулює в собі усі їх наявні варіації та ще не здійснені можливості. У межах транскультури людина перебуває на перехресті культур й одночасно належить їм, вбираючи їх у свій мікрокосм і залишаючись при цьому собою» [11, с.27]. Аналізуючи транскультурний вимір буття людини, послуговуємося поняттями «інтеркультурний», «інтракультурний» як внутрішнього характеру спільної межі культур, яка є надбанням духовного світу кожної окремої особистості і при цьому виявляється у процесі їх спілкування. Світова географія досліджень питань транскультури як формули культурного буття людини-емігранта, космополіта, креативного універсала, адаптованого до життя у світі динамічних зв'язків, доволі солідарна: «людина мандруюча» у філософа Г. Марселя, «номад» у дослідниці феміністичного напрямку Р. Брайдотті, «людина культури» у В. Біблера, «турист» у В. Малахова та ін. [11, с. 27].

Поняття «субкультура» використовує професор А. Колодний у десятитомній праці «Історія релігії в Україні» (К., 2013) для ствердження, що український емігрант створив власну субкультуру, побудовану навколо спільного ідеалу та обов'язку «відродити з попелу» Україну [7, с. 8].

На думку Ярослава Верменича, Віктора Даниленка та інших, прагнення до творення власних культурних цінностей рідною мовою підтверджувалося науковими розвідками М. Костомарова та В. Антоновича про «дві руські народності» та «три

національні типи народні», які чітко «відмежували українців як від росіян, так і від поляків». На фундаменті протестів проти «перерусіння, дорусіння й обрусіння» (М. Драгоманов), «обмоскалення» (І. Франко) українська суспільно-політична думка обґрунтувала окремішність і самодостатність української нації [1, с.5]. Протест проти асиміляції, рух у напрямі дерусифікації позначився на введення нових понять «обукраїнення» (М. Драгоманов), «українізація», «націоналізація» (М. Грушевський, С. Русова, Д. Дорошенко, В. Винниченко). У 20-х–30-х рр. ХХ ст. більше практикувалося поняття «українізація» а ні ж термін «коренізація».

Проблемним лишається питання визначення термінологічної канви «етноукраїнця». В умовах глобалізації світового простору ХХ століття міграційних рух суттєво впливає на розвиток культур різних етносів. Визнання культурної самоцінності допомагає протистояти дезінтеграційним процесам.

Остання третина ХХ століття характеризується помітним зростанням інтересу до «джерел факту». Помітна увага в сучасному джерелознавстві щодо уточнення й тлумачення з позиції сьогодення терміну «джерела».

Термін «джерела» трактується сучасними науковцями як достовірний історичний факт. Під джерелами діяльності українських емігрантів ХХ століття розуміємо будь-які інформаційні засоби (неофіційні, документи особового походження, нормативні тощо), що відображають історичний процес розвитку материкової України та інших держав, в яких мешкають українці. Писемні, речові, усні, а також кіно-, відео-, аудіо-, фото- та електронні матеріали, що характеризують діяльність українського зарубіжжя, особисту позицію емігранта, його світогляд, дозволяють дати оцінку подіям минулого, ознайомитися з особливостями побутування звичаїв, традицій нації.

Зазначимо, що основним видом діяльності українських емігрантів ХХ століття була культурно-освітня робота. Архівні матеріали та опубліковані джерела дають можливість досліджувати форми і методи діяльності українців діаспори в сфері збереження історико-культурної спадщини українського народу, а також її значення в середовищі всіх еміграційних рухів ХХ століття.

Звернення до джерел діяльності українських емігрантів ХХ століття дозволяє відтворити матрицю культурних відносин, відобразити досвід повсякдення, створити універсальну смислову парадигму, що й забезпечить трансляцію соціокультурного досвіду.

Отже, понятійно-категоріальний апарат роботи містить термінологію, що вказує на особливості життя й діяльності українських емігрантів ХХ століття. Він сприяє ґрунтовному вивченню демографічних втрат у період еміграційних рухів ХХ століття.

Постійні міграції, депортація, еміграція населення України потребують нових досліджень щодо побутування історичних термінів та понять у процесі всебічного й системного вивчення ролі української діаспори в громадсько-політичному, культурному житті країн Європи та ін. Порушена проблема викликає все більше уваги і в зарубіжних дослідників. Вихід збірника «Культурні цінності Європи» (2014), зумовлений потребою часу, адже аналіз і потрактування таких нових індивідуальних цінностей західного суспільства, як правовий аспект свободи, ідеал, розмаїття, благополуччя, раціональність, істина, співпричетність, мудрість, самоздійснення, комфорт, святість, правда, діловитість, справедливість, внутрішній світ тощо, набувають широкого суспільного резонансу [12]. Понятійний апарат джерелознавства як науки,

що досліджує джерела діяльності українських емігрантів ХХ століття, постійно поповнюється новими термінами, тому потребує подальшого вивчення.

Література

1. Верменич Я., Даниленко В. «Українізація» 20-х–30-х рр. ХХ ст.: Зміст та основні напрямки // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. Зб. статей. – Вип. 7. – К.: Інститут історії України НАН України, 2003. – 542 с.
2. Гладун Ю. П. Промадсько-політична діяльність українців Канади (1945–1991 рр.): Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01. / Гладун Юлія Петрівна; М-во освіти і науки, молоді та спорту України; КНУТШ. – К., 2012. – 205 арк.
3. Демографія: Учебник / Под общ. ред. Н. А. Волгина. – М.: Изд-во РАГС, 2003. – 384 с.
4. Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей / пер. з фр. – Т. 1. – Вид. друге, виправл. – К.: Дух і література, 2011. – 576 с.
5. Євтух В. Б., Ковальчук О. О. Українці в Канаді / В. Б. Євтух, О. О. Ковальчук. – К.: «Будівельник», 1993. – 143 с.
6. Закордонне українство і Донеччина: вчора, сьогодні, завтра: (матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Донецьк, 19 грудня 2008 року) / Донец. обл. держ. адміністрація та ін.; (редкол.: І. Драч та ін.). – Донецьк: Донец. обл. від-ня Т-ва «Україна – Світ», Укр. культурол. центр, 2008. – 312 с.
7. Історія релігії в Україні: у 10-ти т. / За ред. проф. А. Колодного / Релігія і Церква в історії української діаспори. – Т. 9. – К.: Український видавничий консорціум та УАР, 2013. – 906 с.
8. Ковальчук О. Українці на теренах Російської імперії і піднесення їх національно-культурного руху на початку ХХ ст. / Олена Ковальчук // Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. Зб. статей. – Вип. 7. – К.: Інститут історії України НАН України, 2003. – С. 205–225.
9. Кощенко О. У пошуках кращої долі / Олена Кощенко // Сільські Вісті. – 2014. – 18 грудня. – № 142 (19189). – С.1–4.
10. Кривда Н. Ю. Українська діаспора: досвід культури творення: Дис. ... д-ра філос. наук: 09.00.12. / Кривда Н. Ю.; КНУТШ. – К., 2009. – 459 арк.
11. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2010. – 589 с.
12. Культурні цінності Європи / За ред. Ганса Йоаса і Клауса Вігандта / Пер. з нім. – К.: Дух і література, 2014. – 552 с.
13. Лановик Б. Д. Історія української еміграції: Навч. посібник для студ. вищих закладів освіти / Б. Д. Лановик, Р. Т. Траф'як, М. В. Траф'як, З. М. Матисякевич, Р. М. Матейко. – К.: Вища шк., 1997. – 520 с.
14. Левицька Н. М. Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: Навч. посібн. / Н. М. Левицька. – К.: Кондор, 2001. – 418 с.
15. Литвин В. М. Історична наука: термінологічний словник-довідник / В. М. Литвин. – К.: Вища шк., 2002. – 430 с.
16. Малий словник історії України / В. Смолій, С. Кульчицький, О. Майборода та ін. – К.: Либідь, 1997. – 464 с.
17. Марунчак М. Українці в СРСР поза кордонами УРСР / М. Марунчак. – Вінніпег, 1974. – с.

18. Моль А. Социодинамика культуры / Абрам Моль / Пер. с франц. – М.: Изд-во ЛКИ, 2008. – 416 с.
19. Новейший словарь иностранных слов и выражений. – М.: ООО «Издательство АСТ», МН.: Харвест, 2002. – 976 с.
20. Попков В. Д. Феномен этнических диаспор / В. Д. Попков. – М.: ИС РАН, 2003. – 340 с.
21. Попок А. Українські поселення на Далекому Сході: історико-соціологічний нарис / А. А. Попок. – К., 2001. – 304 с.
22. Сергійчук В. Етнічні межі і державний кордон України / В. Сергійчук. – Тернопіль: Книжково-журнальне вид-во «Тернопіль», 1996. – 184 с.
23. Трощинський В. П. Трудова еміграція // Українська діаспора. – 1994. – № 6. – С. 21–26.
24. Українці в зарубіжному світі: Монографія / За ред. А. М. Шлепакова. – К.: Наук. думка, 1991. – 140 с.
25. Чернова К. О. Еволюція української діаспори як соціокультурної системи: Дис. ... доктора соціологічних наук: 22.00.04./ Чернова К. О.; КНУТШ. – К., 2008. – 414 арк.
26. Черномаз В. А. Украинское национальное движение на Дальнем Востоке (1917–1922 гг.): Автореферат дис. по истории: 07.00.02. / Ченомаз Вячеслав Анатольевич. – Владивосток, 2005. – с.
27. Шлепаков А. М. Українська трудова еміграція в США і Канаді (кінець XIX – поч. XX ст.) / А. М. Шлепаков. – К.: Вид-во АН УРСР, 1960. – 199 с.
28. Якименко М. Роль українців у залюдненні і господарському освоєнні Сибіру та Далекого Сходу (кінець XIX – поч. XX ст.) // Сучасність. – 1993. – № 1. – С. 110–111.

Сорокина О.С.

ТЕРМИНОСИСТЕМА ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЯ: СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В статье исследуется проблема функционирования в исторической науке новейших терминов и понятий по вопросам украинской эмиграции XX века. На основе научных трудов и нормативно-правовой документации анализируется содержание терминов, которые дополнили понятийный аппарат источниковедения эмиграции XX века. Рассматривается их информационный потенциал и особенности использования в процессе изучения источников деятельности украинских эмигрантов XX века.

Последняя треть XX века характеризуется заметным ростом интереса к «истокам факта». Заметное внимание в современном источниковедении относительно уточнения и толкования с позиции сегодняшнего термина «источники».

Термин «источники» трактуется современными учеными как достоверный исторический факт. Под источниками деятельности украинских эмигрантов XX века понимаем любые информационные средства (неофициальные, документы личного происхождения, нормативные и т.п.), отражающие исторический процесс развития материковой Украины и других государств, в которых проживают украинцы. Письменные, вещественные, устные, а также кино-, видео-, аудио-, фото- и электронные материалы, характеризующие деятельность украинского зарубежья, личную по-

зицию эмигранта, его мировоззрение, позволяют дать оценку событиям прошлого, ознакомиться с особенностями бытования обычаев, традиций нации.

Отметим, что основным видом деятельности украинских эмигрантов XX века была культурно-просветительная работа. Архивные материалы и опубликованные источники дают возможность исследовать формы и методы деятельности украинской диаспоры в сфере сохранения историко-культурного наследия украинского народа, а также ее значение в среде всех эмиграционных движений XX века.

Обращение к источникам деятельности украинских эмигрантов XX века позволяет воспроизвести матрицу культурных отношений, отразить опыт повседневности, создать универсальную смысловую парадигму, и обеспечит трансляцию социокультурного опыта.

Постоянные миграции, депортация, эмиграция населения Украины требуют новых исследований исторических терминов и понятий в процессе всестороннего и системного изучения роли украинской диаспоры в общественно-политической, культурной жизни стран Европы и др. Затронутая проблема вызывает все большее внимание и у зарубежных исследователей. Понятийный аппарат источниковедения как науки, изучающей источники деятельности украинских эмигрантов XX века, постоянно пополняется новыми терминами, поэтому требует дальнейшего изучения.

Ключевые слова: историография, источниковедение, эмигрант, культура, понятия, термины.

Sorokina. O.

TERMINOLOGY SOURCE: SEMANTIC ASPECT

In article the functioning problem in historical science of the latest terms and concepts concerning the Ukrainian emigration of the XX century is investigated. On the basis of scientific works and standard and legal documentation the contents of terms which filled up a conceptual framework of a source study of emigration of the XX century are analyzed. Their information potential and features of use in the course of studying of sources of activity of the Ukrainian emigrants of the XX century is considered.

The last third of the XX century is characterized by the noticeable growth of interest in "fact sources". Noticeable attention in a modern source study concerning specification and interpretation from a position of today's term "sources".

The term "sources" is treated by modern scientists as an established historic fact. We understand any information means (informal, documents of a personal origin, standard, etc.) reflecting historical development of continental Ukraine and other states in which Ukrainians live as sources of activity of the Ukrainian emigrants of the XX century. The written, material, oral, and also film, video, audio-, photo and electronic materials characterizing activity of the Ukrainian abroad, a personal position of the emigrant, his outlook allow to give an assessment to past events, to examine features of an existing of customs, traditions of the nation.

We will note that cultural and educational work was a primary activity of the Ukrainian emigrants of the XX century. Archival materials and the published sources give the chance to investigate forms and methods of activity of the Ukrainian diaspora in the sphere of preservation of historical and cultural heritage of the Ukrainian people, and also its value in the environment of all migratory movements of the XX century.

The appeal to sources of activity of the Ukrainian emigrants of the XX century allows to reproduce a matrix of the cultural relations, to reflect daily occurrence experience to create a universal semantic paradigm, and will provide broadcast of sociocultural experience.

Continuous migrations, deportation, emigration of the population of Ukraine demand new researches of historical terms and concepts in the course of comprehensive and system study of a role of the Ukrainian diaspora of political, cultural life of the countries of Europe, etc. The touched issue causes more and more attention and in foreign researchers. The conceptual framework of a source study as the science studying sources of activity of the Ukrainian emigrants of the XX century constantly is replenished with new terms therefore demands further studying.

Keywords: source, emigrant, culture, concepts, terms.

Базака Р. В.

Аспирант

Классического частного университета

г. Запорожье, Украина

«ИЗВЕСТИЯ ЕЛИСАВЕТГРАДСКОГО ОБЩЕСТВА СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА» КАК КАНАЛ ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ АГРОНОМОВ

В статье рассмотрены условия зарождения специализированного журнала сельскохозяйственного назначения «Известия Елисаветградского общества сельского хозяйства». Проанализирована его роль в становлении специализированной профессиональной и научной коммуникации общества сельского хозяйства. Изучены особенности информационной политики журнала, его функции, контент, механизмы реализации поставленных целей и задач общества. Проанализировано место издания в типологической системе массового информирования края.

Ключевые слова: специализированная пресса, научная коммуникация, журнал, издатель, редактор, сельское хозяйство.

Keywords: specialized press, scientific communication, journal, publisher, editor, agriculture.

В середине XIX века Елисаветград стал крупным промышленным центром, продукцию из которого начали отправлять на внешние рынки. В Елисаветграде, Новогеоргиевске, Александрии, Бобринце, Новомиргороде и других городах края начинает развиваться промышленность по переработке товаров сельского хозяйства [7, 24]. «В 90-х годах XIX в. на территории края было около 200 предприятий с годовым оборотом 18 млн. рублей» [7, 27].

Зародилось сельскохозяйственное машиностроение, на развитие которого в Елисаветград стали поступать инвестиции из многих стран Европы. «В 1874 году англичане Роберт и Томас Эльворти основывают в Елисаветграде предприятие для изготовления сельскохозяйственного инвентаря, которое вскоре превратилось в завод сельскохозяйственного машиностроения» [7, 27].

В Елисаветградском уезде сформировались особые профессиональные прослойки, которые требовали специализированного информационного обеспечения и каналов профессиональной коммуникации. Поскольку универсальные журналы не могли удовлетворить узкоспециализированные информационные запросы профессиональных сообществ, зародилась специализированная пресса края.

Цель статьи: исследовать предпосылки зарождения и пути развития специализированного сельскохозяйственного назначения «Известия Елисаветградского общества сельского хозяйства», проанализировать место издания в системе средств массовой информации края и их роль в обеспечении научной коммуникации Елисаветградского общества сельского хозяйства.

В 1899 году гласный Елисаветградского уездного земства, предводитель дворян Я. Эрдели, ведущие местные агрономы и владельцы сельских хозяйств основали Елисаветградское общество сельского хозяйства. Почетными членами общества были: А. Ермолов (министр земледелия и государственного имущества), А. Щербатов (президент Императорского московского общества сельского хозяйства), Н. Сухомлинов (президент Императорского общества сельского хозяйства южной России), И. Стебут (глава научного комитета министерства земледелия) и профессор Санкт-Петербургского университета А. Советов. Членами-корреспондентами были: В. Крубер, А. Бычихин, И. Ефимов, А. Скворец, П. Осипчук, Ф. Яновчик, В. Ротмистр, П. Бурдин, К. Хороманский, А. Зиновьев, глава общества Я. Эрдели. В составе общества насчитывалось 64 члена, ежегодно присоединялись новые члены, в 1908 году общество насчитывало 146 человек [8]. В 1900 году общество издало «Отчет о деятельности за первый год», который содержал общий отчет, тексты докладов на заседаниях общества, финансовую информацию и протоколы заседаний. Такие отчеты общество издавало ежегодно.

В уставе общества, утвержденном министерством земледелия и государственного имущества и херсонским губернатором в 1899 году, сказано: «Елисаветградское общество сельского хозяйства призвано способствовать в сфере своей деятельности, объединенными силами всех членов, развитию и усовершенствованию сельского хозяйства и сельской промышленности» [9, 1]. Для достижения этой цели был предусмотрен ряд заданий: «<...> распространение теоретической и практической информации о сельском хозяйстве путем организации публичных чтений, печать и распространение своих трудов и разного рода сельскохозяйственных произведений, а при благоприятных обстоятельствах – и собственного периодического журнала» [9, 2]. Уже в следующем году общество основало свой печатный орган – «Известия Елисаветградского общества сельского хозяйства».

Министерство внутренних дел, Главное управление по вопросам печати на основании предоставленной программы и корректурных оттисков первого номера 8 июня 1900 года дали разрешение издавать журнал под редакцией главы Общества сельского хозяйства, Елисаветградского уездного предводителя дворян, статского советника Я. Эрдели [3, 7].

В письме-разрешении № 4280 сообщалось, что редактор должен присылать корректурные оттиски для предварительной цензуры в Одесский Цензурный комитет, при этом цензор просматривал содержание журнала. Коммерческую рекламу просматривал елисаветградский полицмейстер [3, 8].

Программа издания была утверждена 7 июня 1900 г. и подписана исполняющим обязанности начальника Главного управления по вопросам печати князем Шаровским. Программа состояла из десяти пунктов, которые соответствовали рубрикам издания: правительственные сообщения; журнал заседаний, доклады, отчеты и другие труды Елисаветградского общества сельского хозяйства; оригинальные и переводные статьи по земледелию, животноводству, сельскохозяйственной статистике, технике, экономике и другим отраслям сельского хозяйства; сельскохозяйственная хроника; обзор деятельности сельскохозяйственных обществ и земских организаций; библиография книг и периодических изданий сельскохозяйственного направления; корреспонденция; вопросы и ответы; торговые сообщения; объявления. В

объявлениях о подписке на журнал пункты программы делились на четыре раздела: официальный, специальный, торговый и раздел объявлений. Выпуск журнала планировался дважды в месяц – первого и пятнадцатого числа.

Первый номер журнала вышел 15 октября 1900 г. Редакторами издания в разное время были: Я. Эрдели, учитель математики Земского реального училища Р. Прижишиховский, агроном К. Яржомбковський, последним редактором с № 8 1914 г. стал Ю. Тобилевич, главным агрономом Елисаветградского уезда, общественный деятель, сын И. Тобилевича (Карпенко-Карого), друг И. Франко.

Объем одного номера составлял 12 полос, нумерация страниц продолжалась в течение года. В 1907 г. журнал стал выходить ежемесячно (с 1908 по 1912 г. не выходил), в 1913 г. возобновился выпуск журнала с периодичностью дважды в месяц. Печатал журнал М. Гольденберг.

Собрав наилучших агрономов, промышленников, собственников сельских хозяйств Елисаветграда и уезда, общество создало качественный информационно-издательский продукт – научно-практический журнал, который полностью соответствовал информационным требованиям своего времени. В издании публиковались члены общества и практики сельскохозяйственной науки: Я. Эрдели, Г. Козловский, А. Карпов, С. Енохин, С. Марущенко, Ф. Любанский, К. Яржомбковський, Е. Проданов, К. Хороманский и др.

Тематика издания охватывала все сферы сельского хозяйства. Среди статистических материалов были поданы и весьма узкоспециализированные, например «Статистика выпадения дождей и их влияние на грунт» Ф. Любанского (№ 23, 1902 г.), «Бюллетень о состоянии озимых в связи с условиями погоды от декабря 1901 г. до 6 января 1902 г. старого стиля» и др. Подавались советы ведущих агрономов и ученых для сельских хозяйств: «Как бороться с гессенской мухой» (№ 33, 1902 г.) и др.

В журнале печатались статьи о новейших научных достижениях сельского хозяйства, например, в № 43 – статья М. Энгельгарда «Синтез углеродного вещества в растениях», где была описана способность растений поглощать углекислый газ, свойства и химические процессы, которые сопровождают высвобождение кислорода в растениях.

Печатались данные об апробации научных результатов и опыт внедрения научных изобретений в практику, например, в № 41 землевладелец К. Высоцкий в статье «Значение сепаратора в сельском хозяйстве» делится опытом использования промышленного сепаратора, который на то время был новинкой в сельском хозяйстве [5, 475 – 476]. Другие материалы освещали практику использования удобрений для повышения урожая, были посвящены анализу опыта защиты растений от заболеваний: «Рак плодовых деревьев и его лечение» в переводе М. Бетова, «Защита плодовых деревьев от болезней» С. Степанова. В № 36 промышленник, владелец завода сельскохозяйственных машин Р. Эльворти подал статью «О предохранительных устройствах в молотилках». Подавались также другие материалы, которые освещали техническую отрасль сельского хозяйства.

Некоторые владельцы хозяйств и промышленники печатали в журнале свои впечатления и опыт сельского хозяйства и производства, например, «Хлористый барий против свекольного долгоносика» (№ 34 за 1902 г.). Автором статьи был управитель имения А. Зеньчевский, а от редакции были добавлены комментарии, замечания

и поправки к данной теме. Печатались иностранный опыт сельского хозяйства, например, подавались письма А. Умисси из разных стран мира, его впечатления о культуре, архитектуре, хозяйстве, труде, устройстве сельского хозяйства.

Иногда мнения аграриев по поводу того или иного вопроса не совпадали, поэтому на страницах журнала разворачивались дискуссии, которые продолжались из номера в номер. Среди статей на экономическую тематику – обсуждение повышения цен на землю, нормативных актов по регулированию рынка сельскохозяйственной продукции и условий вывоза ее за границу и др.

Уделялось внимание аграрному образованию, подавались мнения хозяйственников о желаемых его аспектах в заведениях по подготовке молодых агрономов, например: «Как смотрят некоторые из наших землевладельцев на сельскохозяйственное образование» и статья Я. Эрдели «О проблемах сельскохозяйственного образования» [6].

На страницах «Известий Елисаветградского общества сельского хозяйства» ряд статей социального направления опубликовала Н. Бракер: о нормах и требованиях к женскому труду, образование женщин, о помощи крестьянам, о школьных садах и их значении в становлении и развитии детей.

Печатался обзор профильных книжных и периодических изданий, объявления о подписке, коммерческая реклама продукции машиностроительного завода братьев Эльворти, сельскохозяйственных удобрений и др.

В номерах 1 – 3 за 1905 г. было опубликовано приложение – труд С. Енохина «Описание Смелянского имения гр. Бобринских» на 12 страницах.

Последний номер (12 – 13 от 1 июля 1914 г.) вышел двойным. Очевидно, причиной закрытия журнала была I Мировая война, поскольку в августе 1914 г. последний редактор Ю. Тобилевич вступил в ряды армии, служил командиром 2-й роты российской армии под командованием елисаветградского генерала А. Самсонова [2, 301]. Драматичной была судьба основателя и первого редактора журнала Я. Эрдели, который был убит большевиками во время красного террора 1919 г.

За десять лет существования «Известий Елисаветградского общества сельского хозяйства» редакции удалось объединить вокруг издания лучших специалистов отрасли. Редакция создала научно-практическую базу для профессиональной коммуникации специалистов сельского хозяйства – для их ознакомления с новыми научными открытиями в отрасли, обмена опытом и объединения вокруг одного центра. Журнал выполнял организационную и информационную функции для общества, которое стремилось модернизировать и совершенствовать методы ведения хозяйства, устранить проблемы и повысить продуктивность сельскохозяйственного труда.

Перспективы дальнейших исследований видятся нами в изучении историко-функциональных особенностей официальной прессы и ее роли в процессах административного управления в крае.

Джерела та література:

1. Акопов А. Из истории российских специальных журналов по естествознанию (XVIII–XIX вв.) [Электронный ресурс] / А. Акопов // Научно-культурологический журнал «РЕЛГА». – 2004. – № 5 (95). – Режим доступа до журн.: <http://www.relga.ru/Environment/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=180&level1=main&level2=articles>

2. Босько В. Визначні постаті Степової Елади: до 250-річчя заснування фортеці Святої Єлисавети, міста Єлисаветграда та 65-річчя утворення Кіровоградської області / Володимир Босько. – Кіровоград: Інформаційна мережа, 2004 – Ч. 1. – 376 с.
3. Державний архів Одеської області, Ф. 9, оп. 1, спр. 323, 8 Арк.
4. Ежегодник «Голоса Юга»: Адрес-календарь и справочная книга по г. Елисаветграду и уезду, с диаграммами, рисунками, портретами и шаржами / издание редакции газеты «Голос Юга». – Елисаветград: Голос Юга; [Типография Х. Ш. Немировського], 1913. – 167 с.
5. Известия Елисаветградского общества сельского хозяйства. Елисаветград, – 1902. – № 41.
6. Известия Елисаветградского общества сельского хозяйства. Елисаветград, – 1902. – № 34.
7. Історія міст і сіл Української РСР. Кіровоградська область. – К.: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1972. – 816 с.
8. Отчет о деятельности Елисаветградского общества сельского хозяйства за 1908 год / Елисаветградское общество сельского хозяйства. – Елисаветград: Тип. Елисаветградского Уездного Земства, 1909. – 51 с.
9. Устав Елисаветградского Общества Сельского Хозяйства. – Елисаветград: Паровая Типография М. А. Гольденберга, 1899. – 16 с.

Корнієнко В. Р.

здобувач

Харківської державної академії культури

РОЛЬ МЕТОДУ ПЕРЕВТІЛЕННЯ У СЦЕНІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СПІВАКА

Ключові слова: образ, перевтілення, співак, сцена, шоу-бізнес.

Keywords: image, scene, show business, singer, reincarnation.

Як показує практика на сьогоднішній день, що у сценічному мистецтві невід'ємною частиною є образ артиста, а сценічна його майстерність визначається – умінням перевтілюватися в цей образ.

В основу професійного сценічного виховання сучасного артиста покладена, як відомо, система К. С. Станіславського.

Все частіше під перевтіленням мається на увазі переодягання в відповідний сценічний костюм, користування гримом та його атрибутами, збагачення концертного номера танцювальними і театральними діями і різними спец ефектами [2; 4].

На самому разі, «перевтілення» передбачає зміну змісту виконавської свідомості як системи особистісних смислів, тому що тільки в результаті перебудови системи особистісних смислів виконавця і зміщення центру установок на інше Я – особистість артиста – може бути знайдена жива, яскрава і неповторна сценічна форма об'єктивації персонажної свідомості.

Взявши за основу систему К. С. Станіславського, для професійного становлення сучасного артиста сцени, можна виділити п'ять основних принципів:

1. Головним принципом системи Станіславського є основний принцип усякого реалістичного мистецтва – життєва правда.
2. Вчення про над завдання
3. принцип активності і дії, що говорить про те, що не можна грати образи і пристрасті, а треба діяти в образах і пристрастях ролі

4. Органічність та природність

5. Принцип перевтілення [3]

Саме п'ятий принцип – перевтілення є найголовнішою проблемою сучасного співака!

Якщо відповідним чином одягнений і загримований співак хоча б тільки грамотно та технічно співає пісню, у поданні глядача все ж виникає якийсь художній образ. Творцем такого способу ні в якій мірі не є а співак, його творцем як був, так і залишається тільки композитор, режисер та стиліст. Однак глядач безпосередньо сприймає не композитора чи режисера, а співака і приписує йому те художнє враження, яке він отримує від цієї пісні та дійства на сцені. Якщо ж співак має особисту чарівність та магнетизм, володіє привабливими зовнішніми даними, красивим голо-сом та особливим тембром, загальною нервовою збудливістю, яка в очах невибагливого глядача сходить за емоційність і акторський темперамент, обман можна вважати забезпеченим: не створюючи ніяких образів, співак набуває право називатися художником і причому сам абсолютно щиро вірить, що його діяльність є справжнім мистецтвом. Проти цього не правдивого мистецтва виступав К. С. Станіславський. «Є актори і особливо актриси, – говорить К. С. Станіславський, – яким не потрібні ні характерність, ні перевтілення, тому що ці особи підганяють всяку роль під себе, покладаються виключно на чарівність своєї людської сутності. Тільки на ньому вони будують свій успіх. Без нього вони безсилі, як Самсон без волосся » [1; 3].

У цієї думки є дві сторони медалі: одна говорить про дійсність сказаних слів К. С. Станіславського, адже на прикладі шоу-бізнесу не мало існує таких акторів та співаків, які дуже стрімко, з самих юних років становились популярними, завдяки своїй красі та природному магнетизму, але були не більш талановиті, а в деяких випадках, навіть, менш інших співаків і швидко «згасали», як професіонали і так же швидко зникали з поля шоу-бізнесу.

Інша сторона медалі слів К. С. Станіславського – це «магнетизм та особиста чарівність – як необхідність». Розтлумачуючи цей вираз, можна вказати на те, що простий, сірий, непримітний актор чи співак, просто володіючи правильною технікою гри чи співу на сцені, без природного магнетизму, шарму і краси буде не цікавий глядачеві та слухачу та не буде «вписуватися» в закони сучасного шоу-бізнесу. Адже, щоб сьогодні покорити та зацікавити продюсерів та глядачів треба володіти всіма цими характеристиками. Проста красива гра чи спів вже нікому не потрібні. Зараз шоу-бізнес знаходиться у стані масовості та тяжіє до європейського, де все побудовано на видовищності.

Література:

1. Блок В. Система Станіславського і проблеми драматургії.– М., 1963.
2. Сахновський-Панкєєв В. А. Драма. Конфлікт. Композиція. Сценічне життя. Л., 1969.
3. Станіславський К.С. Робота актора над собою. Вид.: Артист. Режисер. Театр, 2008.
4. Туманов І. М. Режисура масового свята і театрального концерту. – М.: Просвещение, 1976.

«ТЕЛЕБАЧЕННЯ» НА ЕСТРАДІ

Ключові слова: телебачення, естрада, взаємодія.

Телебачення виникло на хвилі науково-технічної революції, що охопила всі сторони життя суспільства, у тому числі і сферу мистецтва. Естрада не є виключенням. З перших днів життя нового екранного мистецтва вона зацікавилась ним, і, хоч в науковій літературі немає чіткого факту першого прояву телебачення на естраді, впевнено можна сказати, що почала активно взаємодіяти з ним.

Враховуючи те, що саме поняття «телебачення» є багатозначним, то і характер взаємодії з іншими мистецтвами теж буде різним. Все залежить від того, в якості чого проникає телебачення у світ естради: як окремий самостійний вид мистецтва чи як засіб передачі інформації.

Розглянемо приклади взаємодії, де телебачення сприймається як мистецтво. Існує безліч монологів, скетчів, сценок відомих естрадних артистів на тему телебачення. Показовим є приклад естрадного монологу «Телевізор» Геннадія Хазанова (1977 р.), де не тільки оспівується значущість телевізійного мистецтва, його роль у сучасному суспільстві, а й розкриваються оригінальні особливості, які вирізняють цей вид мистецтва серед інших. [1]

Схожий приклад взаємодії естради та телебачення знаходимо у скетчі «Азбука» (автор А. Щеглов) у виконанні Є. Петросяна та О. Степаненко. Тут на прикладі виховної бесіди дідуса (роль виконує Є. Петросян) з 5-ти річною онукою (виконує О. Степаненко) автору вдається розкрити основну ідею мініатюри: протиборство світоглядів різних вікових поколінь:

— Онуко, звідки ти це все знаєш? (Звідки діти беруться)

— Дідусю, нам по телевізору такі дитячі передачки показують. Ви то вночі спите, а ми то пультік візьмемо, — нам цікавенько. [2]

У такому контексті телебачення є лише предметом зображення, темою, якій присвячені естрадні форми.

Інша річ — твори, в яких телебачення є засобом зображення драматургічного сюжету. Прикладом може слугувати пісня Володимира Висоцького «Діалог перед телевізором», в якій сімейна пара, дивлячись по телевізору «циркове видовище», обговорюють та порівнюють його зі своїми життєвими подіями. [3]

Як вказує автор, ця пісня була написана «з метою боротьби з алкоголізмом», тож телебачення слугує тут художнім сценарно-режисерським прийомом, засобом розкриття основної ідеї, канвою, що композиційно об'єднує всі структурні елементи твору.

Показовим є 64-ий випуск програми «Криве дзеркало», що має одноіменну назву «Телебачення!». [4] Тут видно, що в деяких номерах, зокрема пісні та куплети у виконанні В. Войнаровського та І. Христенко, телебачення є предметом зображення,

темою, якій присвячені естрадні твори: артисти оспівують його значущість у сучасному мистецькому середовищі.

Зовсім з іншої сторони телебачення постає у скетчах «Кривий ефір» (автор А. Щеглов), «Фінансовий огляд» (виконує «Мім-дует Валерій-Гліб»), «Без комплексів» (виконує Ігор Христенко, автори Н. Коростельова, Ю. Хвостов), «Кулінарне шоу» (випуск № 81 «Криве дзеркало», автори Н. Коростельова, Ю. Хвостов; виконують О. Морозов, В. Войнаровський). Тут інсценізовано знімальний процес інформаційно-розважальних програм, в якому сатирично висміюються недоліки та казусні випадки, що трапляються на знімальному майданчику. Такий прийом інсценізації телевізійної зйомки вказує на те, що телебачення є засобом подання дійсності (вірніше драматургії).

Телебачення як засіб передачі інформації зацікавлює діячів сцени, імовірно, ще більше, аніж як мистецтво. Свідченням цього є низка технічних інновацій, які з'явилися в естрадному мистецтві з появою телебачення. Перше, це стосується тенденції використання, так званих, антарексів — відео-моніторів, що збільшують зображення сценічної дії, або транслюють дію, яка відбувається на інших майданчиках (це стосується масштабних вуличних звеселянь).

Тож, у взаємодії з естрадою телебачення може виступати як рівноправний вид мистецтва, будучи при цьому предметом зображення або засобом зображення драматургічного матеріалу, та як засіб передачі інформації. В обох випадках ми говоримо про процес проникнення телебачення в естрадне мистецтво, т. я. останній не змінює принципово ні своєї конфігурації, ані жанрової структури, лише збагачує спектр використання виражально-зображальних засобів.

Список літератури:

1. Геннадій Хазанов – Телевізор (1977 р.): [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=SjEaeKaRHs0> (Дата звернення: 28.07.2015).
2. Віртуальний музей юмору: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=SjEaeKaRHs0> (Дата звернення: 28.07.2015).
3. Висоцький — Діалог перед телевізором: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=l06gWtLP5T4> (Дата звернення: 28.07.2015).
4. Криве Дзеркало (тема «Телебачення»): [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=6FJAZ46EGk4> (Дата звернення: 28.07.2015).

Шелякова О. А.
студентка 5 курса лечебного факультета
Тульский государственный университет,
Медицинский институт

КИНЕТОЗ: ОСНОВЫ КЛИНИКИ, ДИАГНОСТИКИ И ЛЕЧЕНИЯ

Ключевые слова: кинетоз, головокружение, тошнота, укачивание, морская болезнь.

Keywords: kinetose, vertigo, nausea, motion sickness, sea sickness.

Кинетозы, иначе синдромы укачивания — это не столько болезнь, сколько патологическая реакция организма на непривычное для него движение. К ним относят морскую, автомобильную, воздушную болезни, а также вагонную, т.е. при движении в поезде. Бывают и другие, менее известные виды кинетозов: при верховой езде, полете в космос, поездке в лифте или на аттракционах и т. п [3].

Патогенез

Одной из основных концепций в объяснении происхождения данного состояния является концепция «сенсорного конфликта». Согласно ей, ведущим звеном кинетоза считается дисфункция в работе интегрирующих центров мозга вследствие несогласованного поступления к ним сенсорных потоков [1]. Во время качки и при изменении положения тела у человека происходит раздражение вестибулярного органа, зрительного анализатора и рецепторов внутренних органов, так образуются вышеупомянутые потоки, несущие определенную информацию от каждого рецептора, соответственно разрозненное поступление потоков при их совмещении приведет к своего рода конфликту и возникновению неприятных ощущений [3].

Симптоматика

Основные виды реакций, складывающиеся в симптомокомплекс кинетоза [2; 3]:

1) двигательные реакции: изменение тонуса поперечнополосатой мускулатуры;

2) вегетативные расстройства: бледность, холодный пот, отсутствие аппетита, тошнота, рвота, нарушение сердечного ритма (брадикардия);

3) сенсорные реакции: головокружение, нарушение пространственной ориентации;

4) психические расстройства.

У разных людей преобладают и разные реакции, либо возникают их комбинации. Поэтому выделяют условные формы кинетозов. Так, если ведущими проявлениями будет головокружение, нарушение координации движений, головные боли, чувство тяжести в голове, ощущение вялости, слабости, сонливости, расстройства сознания, то это будет неврологическая форма. Если же преобладают тошнота, рвота, нарушения аппетита, —желудочно-кишечная форма. Сердечно-сосудистая форма, исходя из названия, имеет такие проявления, как нарушения сердечного ритма, подъем артериального давления. А смешенная форма сочетает в себе все вышеперечис-

численное. Однако при всех разновидностях кинетозов обычно наблюдаются такие вегетативные симптомы, как бледность и повышенное потоотделение [2].

Дифференциальная диагностика

В основу диагностики кинетоза положены жалобы, анамнез и клиническая картина. Тем не менее эти симптомы могут быть проявлением и различных других заболеваний, таких, как болезнь Меньера, отосклероз, доброкачественное позиционное головокружение, опухолевые образования головного и спинного мозга, либо острое нарушение мозгового кровообращения и ряда других нозологий. Поэтому для уточнения диагноза используют дополнительные методы обследования, например, нистагмографию, калорическую пробу, вызванные вестибулярные миогенные потенциалы, МРТ, УЗДГ, исследование специфических иммунологических реакций [2; 3].

Лечение

Для лечения кинетозов используются комплексные методы, как медикаментозные, так и немедикаментозные [2].

К медикаментозным относятся следующие группы препаратов: блокаторы дофаминовых и серотониновых рецепторов (Метоклопрамид); антигистаминные препараты (Дименгидринат – Драмина, Сиэль и др.); М-холиноблокаторы (Аэрон); комбинированные препараты (Родаван); ноотропы (Анвифен, Пирацетам, Биобин и др.); поливитаминные препараты (Нейромультивит) [3].

Немедикаментозные методы: психотерапия; тренировка самоконтроля вегетативных реакций с использованием биологической обратной связи; программы тренировки вестибулярной системы [3].

Профилактика

Способы профилактики: во время поездок в транспорте не следует читать; взгляд нужно фиксировать на уровне 45° над горизонтом; не надо смотреть на движущиеся объекты; в каюте корабля или в самолете, при первых признаках укачивания лучше сидеть с закрытыми глазами, либо зафиксировать взгляд на линии горизонта; в автомобиле целесообразно смотреть перед собой, а не в боковые стекла [3].

Список используемой литературы:

1. Китаев-Смык Л.А. Психология стресса. Психологическая антропология стресса. — М.: Академический Проект, 2009. — 943 с.
2. Пивоварова А. М., Шабельникова Е. И. Кинетоз – болезнь передвижения. Симптомы, диагностика, профилактика и лечение // Практика педиатра, февраль 2015.
3. Холин А.А., Холина Е.И. Кинетозы, или синдромы укачивания: лечение и профилактика // Медицинский совет, 2011, № 11-12.

QI – ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ІМПЛАНТОВАНИХ МЕДИЧНИХ ПРИЛАДІВ З ВНУТРІШНІМ ЗАРЯДОМ БАТАРЕЇ

Ключові слова: бездротовий зарядний пристрій, електромагнітна індукція, Qi – технологія.

Актуальність дослідження зумовлюється тим що, наданий час технології батарей для інвазивних апаратів недоскональна, та не повністю задовольняє вимогам покладених на неї. Збільшення ємність батарей призведе до збільшення розмірів пристроїв, що небажано, тому що мініатюрність являється їх головною особливістю. Замінна цих пристроїв можлива лише хірургічним втручання, враховуючи той факт що носіями таких пристроїв переважно є літні люди, хірургічне втручання може негативно вплинути на їхнє самопочуття і навіть призвести до смерті. В США на 1 мільйон населення встановлюється 700 кардіостимуляторів. В світі налічують близько 5 мільйонів людей які мають кардіостимулятор і з кожним роком їх становиться все більше.[1]

Тому створення методу який зміг би вирішити дане питання не інвазивним методом є дуже актуальним, не тільки в наш час, а й в майбутньому. Публікації закордонних та вітчизняних дослідників присвячені переважно таким аспектам цього напрямку як створення нових пристроїв, та нових методів захисту пацієнтів від негативних впливів від хірургічного втручання. Достатнього висвітлення не отримали такі аспекти досліджуваної проблеми як створення на базі існуючих пристроїв методів та технологій які спроможні збільшити час роботи апаратів завдяки технологіям додаткової підзарядки цих апаратів неінвазивними методами.

Метою роботи є створення неінвазивного зарядного пристрою для імплантованих приладів з внутрішнім блоком живлення, який був би біосумісний з людським організмом та збільшував б час роботи приладів.

Завданнями дипломної роботи є проаналізувати попередні дослідження що проводились у сфері вивчення методах бездротової передачі енергії та їх взаємозв'язок з біологічними об'єктами ;

–розробка блок – схема бездротового каналу зарядки джерел живлення імплантованих пристроїв;

–розробити схемо-технічне рішення пристрою для бездротової зарядки імплантованих медичних приладів з внутрішнім зарядом батареї;

–проаналізувати та систематизувати питання охорони праці.

Об'єктом дослідження є вплив на живі біологічні об'єкти окремих методів бездротової передачі енергії.

Предметом дослідження є здатність зарядних пристроїв на базі методів бездротової передачі енергії здійснювати зарядку медичних імплантованих приладів з внутрішнім зарядом батареї.

Методами дослідження є аналітичний метод та математичний. Математичні методи використовуються для розрахунків електричних параметрів бездротового зарядного пристрою, та вплив цих параметрів на біологічні об'єкти.

Аналітичний метод полягає у підборі найоптимальніших методів бездротової передачі енергії та сумісність їх з біологічними об'єктами.

Вперше досліди з бездротової передачі енергії продемонстрував Нікола Тесла в 1893 році на виставці в Чикаго, забезпечивши бездротове висвітлення заходу люмінесцентними лампами, проте його працям передував величезний труд інших вчених, таких як Ампер, Фарадей, Максвелл і Герц. З відкриттям радіо, можливості по бездротовій передачі енергії збільшуються. На жаль, дві Світові війни відсувають дослідження в цій галузі на другий план, і до них повертаються тільки на початку шістдесятих. [2]

Існує кілька відомих з курсу фізики бездротових (безконтактних) способів передачі енергії. Однак найбільше поширення в електротехніці отримали рішення з використанням бездротової передачі електроенергії на основі явища електромагнітної індукції.

До імплантованих медичних приладів з внутрішнім зарядом батареї відносять електрокардіостимулятори та деякі дозатори ліків. У США на 1 мільйон населення виконується 600-700 імплантацій електрокардіостимуляторів, в Європі – 300-400, первинних кардіостимуляцію на 1 млн. Населення. [3]

Незважаючи на те, що область лікування аритмій стає прерогативою електрофізіологів, кардіохірурги продовжать відігравати важливу роль і як безпосередні виконавці операцій, і як суд останньої інстанції для складних випадків.

Найпоширенішою технологією для бездротової зарядки на наш час є технологія Qi. Тому за основу була взята саме вона.

Qi («Ци») – стандарт, розроблений Консорціумом бездротової електромагнітної енергії (Wireless Power Consortium, WPC) для індукційної передачі енергії на відстань до 4см. Апаратура Qi включає в себе пластину передавача і сумісний приймач в підключеному пристрої. При використанні підключається пристрій розміщують на пластині передавача. Зарядка відбувається за допомогою індукційної передачі енергії як, наприклад, в трансформаторах. Виробники, що використовують цей стандарт в деяких своїх пристроях: Asus, HTC, Huawei, LG Electronics, Motorola Mobility, Nokia, Samsung, Sony, Yota Devices. Консорціум бездротової електромагнітної енергії був заснований в 2008 році, і є відкритим і об'єднує різних виробників Азії, Європи та Америки. Його мета – створення єдиного стандарту для технології індукційної зарядки.[4]

Пристрої стандарту Qi використовують електромагнітну індукцію між двома плоскими котушками. Одна з них є базою і підключається до джерела енергії, а друга знаходиться всередині заряджаемого пристрою і є приймачем. Стандарт Qi передбачає два варіанти: низької потужності – від 0 до 5 і середньої потужності – до 120 ват.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маколінець В.І. Електромагнітна індукція і принцип відносності. В.І. Маколінець, Т.М. Гращенко, В.В. Мельник, А.М. Гаєвська.// Харків – 2000р.- 173 – 176 с
2. Сайт інтегральної медицини XXI століття [Електронний ресурс]: www.it-med.ru – Режим доступу: http://www.it-med.ru/library/ie/el_magn_field.htm (Дата звертання 17.05.2015)

3. Роман Урсу Електрокардиотерапія //– К.: Вища школа, 1999. – 415 с.
4. Сайт компанії Wireless power consortium [Електронний ресурс]: www.wirelesspowerconsortium.com – Режим доступу: <http://www.wirelesspowerconsortium.com/news/> (Дата звертання 17.05.2015)

Штанічева М.В.

студентка кафедри біомедичної інженерії,
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут”,
м. Київ

ПРИСТРІЙ ОЦІНКИ БІОЛОГІЧНИХ РЕАКЦІЙ ШКІРИ НА ОСНОВІ ВИМІРЮВАННЯ ЕЛЕКТРОРУШІЙНОЇ СИЛИ

Ключові слова / keywords: рН-метр / pH-meter, діагностика / diagnostics, електрорушійна сила / electromotive force.

Вступ. Контроль стану здоров'я може бути реалізований за допомогою моніторингу параметрів рефлексогенних зон. Одним з параметрів який може контролюватися неінвазивними засобами є рівень рН.

Для безлічі хімічних та біохімічних процесів важливим є контроль такого параметру, як водневий показник або рН. Даний показник є величиною, що відображає активність іонів водню, тобто ступінь кислотності (або лужності) вимірюваного розчину. Кислотність середовища має важливе значення для хімічних та біологічних процесів, оскільки можливість протікання або ж напрям тієї чи іншої реакції часто залежить від рН середовища. Також водневий показник рН широко використовується для характеристики кислотно-основних властивостей різних біологічних середовищ.[1-4]

Результатом окремих етапів були опубліковані у вигляді тез на міжнародній конференції «актуальні питання біомедичної та реабілітаційної інженерії», а також на міжнародній конференції з англійської мови «інновації в науці та техніці».

Мета. Вимірювання показника рН рідин організму має важливе діагностичне значення. Так як використовується неінвазивний метод вимірювання, метою є знайти правильне співвідношення коефіцієнтів рН з досліджуваними значеннями при вимірюванні ЕРС, щоб робити правильні і якісніше діагнози.

Задачі:

1. Вимірювання ЕРС на тілі людини.
2. Моделювання схеми рН-метра метра в Workbench, та виведення результату сигналів.
3. Створення анкети в середовищі LabView для занесення та зберігання результатів експерименту.

Матеріали дослідження. Для виконання цієї роботи запропонований прилад, який вимірює ЕРС на поверхні шкіри людини. Оскільки наше тіло знаходиться у сухому стані, необхідно стимулювати локальне потовиділення за допомогою, наприклад, інфрачервоних променів. Електроди якими заміряться дані (цинк і мідь), утворюють гальванічну пару яка нам і показує результат на вимірювальних ділянках.

Результати дослідження. Результатом роботи буде винайдене правильне співвідношення рН і ЕРС яке має бути пропорційним один одному, що дозволяє ідентифікувати відхилення показника рН від норми і таким чином визначити наявність

патологій. Неінвазивний метод вимірювання дозволяє за короткий термін отримувати розподілення показників рН на обстежуваній поверхні і формувати діагностичний висновок.

Також результатом дослідження було створення бази в яку були збережені дані досліджень, а також переконалися, що дані рН можна порівнювати з даними електрорушійної сили, що і підтверджує те, що робота є актуальна і що неінвазивний метод набагато зручніший чим інвазивний, а все це можливо за допомогою калібрування приладу, для точності вимірювання, для того щоб отримати правильне співвідношення між рН і ЕРС.

Висновки. Даний прилад дозволить швидше і якісніше діагностувати людину за допомогою неінвазивного метода, з отриманої ЕРС будуть робитися висновки по вимірюванню рН.

Література

1. Вимірювання рН [Електронний ресурс]: <http://uk.wikipedia.org> – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/PH>.
2. Технологія роботи рН-метра зі скляним електродом [Електронний ресурс]: <http://ua-referat.com/> – Режим доступу: <http://ua-referat.com/>
3. Маколінець В.І. Рефлексодіагностика./ В.І. Маколінець, Т.М. Гращенкова, В.В. Мельник, А.М. Гаєвська.// Харків – 2000р.- 200с.
4. Махакова Г.Ч. Рефлексодіагностика. / Г.Ч. Махакова, Д.Т. Дичева, Т.А. Одницова, Л.Л. Сигаловская, Т.А Гембицкая, // РМАПО, Москва –1996р. –173с.

Glubochenko O.V.

Candidate of Medical Science, Associate of Professor
Department of Propedeutics of Internal Medicine,
Bukovinian State Medical University,
Chernivtsy, Ukraine

TESTS AS A METHOD OF KNOWLEDGE ASSESMENT IN MEDICAL EDUCATION: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Abstract. The article presents different type of tests which used in assessment of learning results in medical education. Role, function of tests, its advantages and disadvantages, features of using tests in study of clinical disciplines was discussed.

Key words: tests, higher medical education, clinical discipline.

It is known that control, inspection and assessment of learning results are important elements of educational process. Without them it is impossible to imagine the full range of interaction between student and teacher. The most optimal form of control and indicator of mastering of educational material is a test (MCQ and others types).

The MCQ is one of the oldest and most commonly used test formats in medical education. It is easily and objectively graded and can be used to cover a wide array of information relatively quickly [1].

Computer testing is one of the elements of complex system for evaluating the quality of education. The main tasks of this system are not only measurement the quality of the mastering of educational material that already traversed, but also an opportunity for these measurements to formulate a series of recommendations for further changes in course content and sequence of presentation of training modules material.

The students improve their ability to concentration during the solutions of tests. Speed during the solution of tests is an indicator of the reliability and efficiency of the material studied. Tests show abilities and errors of students

MCQs and other type of tests can be implemented in a variety of ways including [2, 3]:

- Single best option – a student is expected to select the best response from a range of 4-5 possible options;
- Multiple true/false questions – a student has to assess a number of statements relating to the question as either being true or false;
- Extended matching questions – students answer a series of questions relating to a scenario by selecting responses from an extended list of approximately 20 options.
- Key features questions – are short clinical cases or scenarios which are followed by questions aimed at key features or essential decisions of the case. These questions can either be multiple choice or open ended questions. More than one correct answer can be provided.
- Short answer questions (SAQs). These are open-ended questions that require

students to generate an answer of no more than one or two words, rather than to select from a fixed number of options.

- Modified essay questions (MEQs). This is a special type of essay question that consists of a case followed by a series of questions that relate to the case and that must be answered in the sequence asked.
- Script concordance test (SCT). SCTs are based on short case scenarios followed by related questions that are presented in three parts: the first part (“if you were thinking of”) contains a relevant diagnostic or management option; the second part (“and then you were to find”) presents a new clinical finding, and the third part (“this option would become”) is a fivepoint Likert scale that captures examinees’ decisions as to what effect the new finding has on the status of the option.

Every question format has its own advantages and disadvantages which must be carefully weighed when a particular question type is chosen. It is not possible that one type of question will serve the purpose of testing all the aspects of a topic. Therefore, a variety of formats are needed to counter the possible bias associated with individual formats and they should be consistent with the stated objectives of the course or programme [3].

The main indicators of the test are validity and reliability. Validity – an indication that the test indeed assesses the knowledge and skills for checking of which it is intended. If experts agree that test well assesses knowledge and skills on a specific topic for which it was created, the test can be considered valid.

Reliability – an indicator of accuracy and stability of test results with its repeated application. It means the probability of obtaining by students the same results of testing in a variety of testing situations, especially when assessing various experts. The test considered reliable if different teachers appreciate equally its execution by student.

Testing determines the strength of the bond between the new and traversed information material. The development of clinical thinking is impossible without certain skills integration of existing theoretical knowledge of fundamental disciplines in clinical practice. Correctly formatted control tests can improve the “survival” of basic knowledge of theoretical disciplines [4].

At present testing is done mostly online. Offering on-line test systems become global network not only a source of knowledge but also a corrective to the already accumulated knowledge and skills. In this sense WEB – based test systems have a future in education.

As a tool for determining degree of absorption of the knowledge of the trainees and an essential tool for certification, tests should find a place in the implementation of continuing medical education [5].

How test’s technologies are objectively in evaluation of student’s knowledge for future independent professional activity? The question is problematic and controversial. Of course, the generally accepted benefits system of tests includes:

- Speedy control and saving time spent for checking students’ knowledge;
- Possibility of testing a large audience of students;
- Control a wide range of acquired knowledge;
- Versatility of tests. Tests items are adaptable to the measurement of a wide variety

of learning outcomes including reasoning, making inferences, solving problems, exercising judgment and demonstrating knowledge of facts through interpretation and analysis of information.

- Verify the effectiveness of independent work of students;
- Using objective documentation for evaluation of acquired theoretical knowledge of student;
- Avoid the possibility of subjectivity on the part of the teacher;
- The rapid receipt of test results by students;
- The use of advanced computer systems and control programs of learning, which significantly increases the efficiency of test control.

However, test control for medical students in studying of clinical discipline have a simplified form of knowledge control, which is not always promotes the development of logical clinical thinking, does not form professional skills of communicating with patients with considering on ethical, deontological basics of collection anamnesis and physical examination of the patient.

Therefore, tests abuse in training of medical students, particularly in learning of clinical disciplines, does not promote to the full study of fundamental subject, forming skills of communication with a sick person, his inspection and appointment of differential treatment based on personality of patient.

Only the skilful combination of pedagogical and professional experience of the teacher with the latest modern technology of knowledge testing is able to increase the quality of training of future doctors and their desire for professional self improvement.

References:

1. Schuwirth LWT, van der Vleuten CPM. Different written assessment methods: what can be said about their strengths and weaknesses? / Schuwirth LWT, van der Vleuten CPM //Med. Educ. – 2004. – Vol.38. – P.974–979.
2. Kennedy C. Update on multiple choice questions <https://www.amee.org/getattachment/AMEE-Initiatives/MedEdWorld/Multiple-Choice-leaflet-v3.pdf>.
3. Nadia M Al-Wardy Assessment Methods in Undergraduate Medical Education //Sultan Qaboos Univ. Med. J. – 2010. – 10(2). – P.203–209.
4. Korovin A.Ya. Ocenka effektivnosti testovogo kontrolya znanij na klinicheskoy kafedre / A.Ya.Korovin, S.B. Bazlov, G.V. Sokolenko, M.P. Ralka // Mezhdunarodnyj zhurnal eksperimentalnogo obrazovaniya. – 2014. – №4. – S.132-134.
5. Ralitsa Z. Zlatanova-Velikova The electronic test in continuous medical education / Ralitsa Z. Zlatanova-Velikova, Stefan K.Velikov, Alexandrina Tzecomirova Vodencharova //International Journal on New Trends in Education and Their Implications January. – 2015. – Vol.6, №1. – P.131-137.

ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕБНОГО ПИТАНИЯ ПРИ АРТЕРИАЛЬНОЙ ГИПЕРТЕНЗИИ

Ключевые слова/Keywords: диета/diet, артериальная гипертензия/ arterial hypertension, кардиология/cardiology

Диетология — наука, изучающая вопросы питания, в том числе больного человека. Диетология направлена на рационализацию и индивидуализацию питания, но в первую очередь — на обеспечение адекватности и безопасности питания.

Высокий уровень развития современной диетотерапии в подавляющем большинстве развитых стран мира свидетельствует о масштабной работе врачей по поиску наиболее удачных и эффективных средств и методов лечения больных с применением различных диет [1, с. 622].

Артериальная гипертензия – массово распространенное заболевание сердечнососудистой системы [2, с. 271]. Глубоко ошибочно полагать, что лечение этого недуга может быть основано исключительно на фармакотерапии без коррекции ежедневного рациона пациента. Рациональной диете принадлежит одно из важнейших мест в терапии артериальной гипертензии.

Лечебное питание при артериальной гипертензии строится в соответствии с основными патогенетическими механизмами развития заболевания, учетом его тяжести и наличия осложнений [3, с. 246].

Итак, ниже мы приведем основные принципы диетотерапии артериальной гипертензии, сформулированные путем обобщения информации из массы авторитетных источников, и основанных на богатом клиническом опыте кардиологов, терапевтов и диетологов:

1. Энергетическая ценность ежедневного рациона должна соответствовать энергозатратам организма в течение суток (существуют некоторые ограничения для пациентов с избыточной массой тела) [3, с. 246];
2. Пищевой рацион должен быть сбалансировано по количеству белков, жиров, углеводов и микроэлементов;
3. Дробное питание, насчитывающее 4-5 приемов пищи, причем последний прием пищи должен осуществляться за 2-3 ч до сна [2, с. 272];
4. Ограничение потребления поваренной соли, что обусловлено повышением минералокортикоидной функции коры надпочечников (избыточной продукцией альдостерона, что ведет к задержке в организме воды и повышает пред- и постнагрузку на сердце). Количество соли целесообразно ограничить до 4-6 г/сут [3, с. 247] либо полностью отказаться от ее потребления в зависимости от тяжести заболевания;

5. Ограничение и полный отказ от приема алкогольных напитков. Масса исследований выявили непосредственную связь между потреблением алкоголя и развитием артериальной гипертензии, хотя механизмы формирования патологии в данном случае остаются не до конца понятными [1, с. 627];
6. Ограничение и полный отказ от приема напитков, содержащих кофеин;
7. Адекватное потребление калия (являясь естественным антагонистом натрия, усиливает натриурез и оказывает депрессорное действие на сосудистую стенку) [3, с. 248];
8. Адекватное потребление магния (угнетает возбудимость сосудодвигательных центров);
9. Адекватное потребление кальция [1, с. 628];
10. Необходимо потребление достаточного количества витаминов (аскорбиновая кислота является естественным антиоксидантом, снижает содержание холестерина в крови; ниацин, оказывая депрессорное действие, расширяет сосуды, повышает почечный кровоток; рибофлавин необходим для тканевого дыхания и образования АТФ, обеспечивает инактивацию катехоламинов; пиридоксин необходим для трансформации линоленовой кислоты в арахидоновую; цианокобаламин стабилизирует лецитин-холестериновый показатель) [1, с. 249].

Основываясь, на вышеизложенных принципах, можно сформировать примерное однодневное меню для пациента, страдающего артериальной гипертензией:

1. Завтрак: сливочный сыр 120 г, манная каша молочная 150 г, чай с молоком 200 мл;
2. Завтрак второй: свежие яблоки 100 г;
3. Обед: вегетарианский перловый суп с овощами 250 г, отварное мясо с морковным пюре 150 г, яблочный компот 200 г;
4. Полдник: отвар шиповника 200 мл;
5. Ужин отварная рыба с картофелем 85/150 г, плов с фруктами 90 г, чай с молоком 200 мл;
6. Ужин второй за 2 часа до сна: простокваша 200 г
7. На весь день: пшеничный хлеб 250 г, сахар 50 г [3, с. 249].

Список используемой литературы:

1. Барановский А.Ю. Диетология. СПб.: Питер, 2012. – 1024 с.
2. Гурвич М.М., Лященко Ю.Н. Лечебное питание. Полный справочник. М.: Эксмо, 2009. – 800 с.
3. Губергриц А.Я., Линевский Ю.В. Лечебное питание: Справ, пособие. К.: Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 398 с.

ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕБНОГО ПИТАНИЯ ПРИ АТЕРОСКЛЕРОЗЕ.

Ключевые слова/Keywords: диета/diet, атеросклероз/atherosclerosis, кардиология/cardiology

Диетология — наука, изучающая вопросы питания, в том числе больного человека. Диетология направлена на рационализацию и индивидуализацию питания, но в первую очередь — на обеспечение адекватности и безопасности питания.

Атеросклероз – патологический процесс, приводящий к изменению стенки артерий в результате накопления липидов, образования фиброзной ткани и формирования бляшки, сужающей просвет сосуда. [4, с. 3]. Атеросклероз является наиболее частой причиной развития ИБС, стенокардии и инфаркта миокарда [1, с. 606], что обуславливает высокую актуальность данной проблемы, особенно в свете того, что в начальных стадиях данное заболевание никак себя не проявляет, т.е. течет бессимптомно. [2, с. 263] Глубоко ошибочно полагать, что лечение этого недуга может быть основано исключительно на фармакотерапии без коррекции ежедневного рациона пациента. Рациональной диете принадлежит ведущая роль в терапии атеросклеротического поражения сосудов и коррекции дислипидемии.

Лечебное питание при атеросклерозе строится в соответствии с основными патогенетическими механизмами развития заболевания, учетом его тяжести и наличия осложнений.

Итак, ниже мы приведем основные принципы диетотерапии атеросклероза, сформулированные путем обобщения информации из массы авторитетных источников, и основанных на богатом клиническом опыте кардиологов, терапевтов и диетологов:

1. Ограничение потребления жиров до 30% калорийности суточного рациона [1, с. 614]. Причем уменьшение содержания в диете жиров должно осуществляться в основном за счет жиров животного происхождения, богатых холестерином, насыщенными жирными кислотами и кальциферолами [3, с. 240]
2. Ограничение потребления поваренной соли до 8-10 г/сутки, так как она тормозит активность липопротеиновой липазы [3, с. 242];
3. Поступление холестерина с пищей должно составлять 200-300 мг в течение дня [2, с. 264];
4. Поскольку холестерин в кровяном русле поддерживается в коллоидном состоянии с помощью белков, необходимо достаточное их поступление с пищей: 1-1,5 г на 1 кг массы тела в сутки, т.е. примерно, 100 г [3, с. 242];
5. Адекватное потребление полиненасыщенных жирных кислот. Полиненасыщенные жирные кислоты в большом количестве встречаются в таких

продуктах, как подсолнечное и кукурузное масло, и играют важнейшую роль в формировании мембран клеток организма [1, с. 616];

6. Адекватное потребление калия (являясь естественным антагонистом натрия, усиливает натриурез и оказывает депрессорное действие на сосудистую стенку) [3, с. 248], что обеспечивает улучшение кровотока в условиях сужения атеросклеротической бляшки просвета сосуда;
7. Необходимо потребление достаточного количества витаминов (аскорбиновая кислота является естественным антиоксидантом, снижает содержание холестерина в крови [3, с. 249], а так же обеспечивает укрепление соединительнотканых структур сосудов, понижает проницаемость эндотелия для холестерина, активирует распад холестерина в печени [3, с. 242]; пиридоксин обеспечивает нормальный обмен полиненасыщенных жирных кислот в печени, необходим для трансформации линоленовой кислоты в арахидоновую [3, с. 242]; рибофлавин необходим для тканевого дыхания и образования АТФ, цианокобаламин стабилизирует лецитин-холестериновый показатель) [3, с. 249].

Основываясь, на вышеизложенных принципах, можно сформировать примерное однодневное меню для пациента, страдающего атеросклерозом:

1. Завтрак: омлет с мясом, запечённый 140 г, каша гречневая 90 г, чай с обезжиренным молоком 180 мл;
2. Завтрак второй: салат с морской капустой 250 г;
3. Обед: суп перловый с овощами 500 г, котлеты паровые 120 г, яблоки 100 г;
4. Полдник: отвар шиповника 200 мл;
5. Ужин запеченная рыба 85 г, плов с фруктами 180 г, чай с обезжиренным молоком 200 мл;
6. Ужин второй за 2 часа до сна: простокваша 200 г
7. На весь день: пшеничный хлеб 250 г, сахар 35 г [3, с. 245].

Список используемой литературы:

1. Барановский А.Ю. Диетология. СПб.: Питер, 2012. – 1024 с.
2. Гурвич М.М., Лященко Ю.Н. Лечебное питание. Полный справочник. М.: Эксмо, 2009. – 800 с.
3. Губергриц А.Я., Линевский Ю.В. Лечебное питание: Справ, пособие. К.: Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 398 с.
4. Мухин Н.А. Внутренние болезни. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 846 с.

Шелякова О. А.
студентка 5 курса
лечебного факультета
Тулский государственный университет,
Медицинский институт

РЕАБИЛИТАЦИЯ ПОСЛЕ ПЕРЕНЕСЕННОГО ИНФАРКТА МИОКАРДА В ПЕРВЫЕ ДНИ ПРЕБЫВАНИЯ В СТАЦИОНАРЕ

Ключевые слова: инфаркт миокарда, реабилитация, двигательный режим, стационар.

Keywords: heart attack, rehabilitation, motor mode, hospital.

Физическая реабилитация является обязательным элементом лечения и вторичной профилактики при инфаркте миокарда [4].

В настоящее время в лечебно-профилактических учреждениях является актуальной и реализуется программа реабилитации, созданная в РКНПК МЗ РФ (Д.М. Аронов, Л.Ф. Николаева). На основании рекомендаций ВОЗ выделяют стационарный и постстационарный, который в свою очередь включает санаторный и поликлинический, этапы восстановительного лечения [2].

Остановимся подробнее на стационарном этапе реабилитации.

Задачи ЛФК на данном этапе [1; 2]:

1) предупреждение и устранение осложнений синдрома гиподинамии, связанных с ослаблением функции сердца, нарушением свертывающей системы крови, (гипостатическая пневмония, тромбозы, тромбоземболии, атонии кишечника, мышечная слабость и др);

2) нормализация или достижение оптимального для данного больного состояния за счет улучшения состояния сердечно-сосудистой системы путем тренировки периферического кровообращения, тренировки ортостатической устойчивости;

3) стабилизация основных клинических, инструментальных и лабораторных показателей;

4) формирование адекватной психологической реакции больного, создание положительных эмоций и оказание тонизирующего воздействия на организм;

5) формирование такого уровня физической активности больного, при котором он мог бы обслуживать себя, подниматься на один этаж по лестнице и совершать прогулки до 2-3 км в 2-3 приема в течение дня без существенных отрицательных реакций.

Особенности двигательного режима пациента, перенесшего инфаркт миокарда, по дням [4]:

1 день: практически всем разрешено поворачиваться на бок в постели, совершать нерезкие движения конечностями, возможно пребывание в положении с приподнятой головой, длительность которого зависит от самочувствия пациента.

2-3 день: при отсутствии сердечной недостаточности и прочих осложнений разрешено 1-2 раза в день присаживаться на кровати, спуская ноги, либо, если позво-

ляет состояние, сидеть на прикроватном стуле, но не более 15-30 минут. Возможно самостоятельно умываться, чистить зубы, принимать пищу, бриться в удобном для пациента сидячем или лежащем положении под наблюдением медицинского персонала.

3-4 день: пациент должен сидеть на прикроватном стуле по 30-60 минут 2 раза в день под контролем артериального давления во избежание постуральной гипотензии. Постепенно разрешается аккуратно вставать, опираясь на стул, а затем ходить сначала до туалета, если он находится в палате или рядом с палатой, а затем гулять по коридору с помощью ассистента, увеличивая расстояние до 100-600 шагов по несколько раз в день.

5-6 день: при неосложненном течении прогулки по коридору увеличиваются до 200 метров – 3 раза в день. Разрешается самостоятельно мыть голову с шампунем. Допускается нахождение в постели менее 12 часов в сутки.

7-8 день: разрешается ходьба по лестнице на один пролет.

9-10 день: возможно выходить на улицу, если нет дождя или мороза.

Если наблюдается ухудшение состояния, то любой режим отменяется на 2-3 дня [4].

Указанные сроки активизации ориентировочные и в основном справедливы для пациентов с благоприятным течением заболевания. Каждый двигательный режим представляет собой определенную ступень активности, выделяют следующие ступени: 1А, 1Б, 2А, 2Б, 3А, 3Б, 4А, Б и В соответственно увеличению активности пациента [3].

Для пациентов с различными типами течения разработана классификация, выделяющая 4 класса тяжести больных с инфарктом миокарда (1, 2, 3 и 4 класс). С учетом степени активности и класса тяжести двигательные режимы по длительности подбираются индивидуально для каждого, и осуществляется последовательный переход на более высокую ступень активности с расширением набора движений [3].

Список используемой литературы:

1. Белая Н. А. Лечебная физкультура и массаж: учебно-методическое пособие для медицинских работников. – М.: Советский спорт, 2001. — 272 с.
2. Епифанов В. А. Лечебная физкультура и спортивная медицина: учебник для вузов. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 568 с.
3. Попов С. Н. Физическая реабилитация: учебник для студентов высших учебных заведений. Изд. 3 – е. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 608 с.
4. Велитченко В. К., Велитченко Е.В., Велитченко И.В. Значение дозированных физических тренировок в восстановлении больных инфарктом миокарда // Российский кардиологический журнал, 2006, №1 (57).

Шелякова О. А.
студентка 5 курса
лечебного факультета
Тульский государственный университет,
Медицинский институт

ФЕЛИНОТЕРАПИЯ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ МЕТОД В ЛЕЧЕНИИ И ПРОФИЛАКТИКЕ РАЗЛИЧНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ

Ключевые слова: кошка, лечение.

Keywords: feline, therapy.

Фелинотерапия (от латинского *felis* – кошка) – это совокупность методов профилактики и лечения заболеваний человека посредством различных взаимодействий с кошками.

С давних времен кошка является почитаемым животным, примером чему может служить богиня древнего Египта Бастет, изображаемая в виде женщины с головой кошки. Лечебные же способности кошек были замечены значительно раньше.

Становление фелинотерапии шло в составе более широкого направления – анималотерапии, зачатки которой появились еще во времена царской России.

Как и для любого метода лечения, выделяют ряд показаний и противопоказаний к фелинотерапии.

Показания: болезни сердечно-сосудистой системы; синдром хронической усталости; головные боли различного генеза; болезни желудочно-кишечного тракта; ряд психических нарушений: депрессии, неврозы; бессонница; заболевания бронхо-легочной системы; невралгии.

Противопоказания: отягощенный аллергоанамнез; кожные заболевания; психические заболевания в стадии обострения; негативное отношение к кошкам.

Ученые определяют следующие биофизические механизмы воздействия кошек на организм человека (рис. 1):

Исходя из вышесказанного, можно выделить несколько направлений фелинотерапии:

1) тепловое воздействие – за счет температуры тела кошки равной 38-39 С происходит реализация сосудорасширяющего, противовоспалительного, спазмолитического и седативного эффектов;

2) органная вибрация, или звуковое воздействие – диапазон частот мурлыканья, которое издает кошка, колеблется в интервале от 16 до 4 Гц. Подобные частоты обеспечивают активизацию защитных сил организма, направленных на регенерацию повреждений;

3) воздействие электростатического поля – оно образуется при контакте с шерстью животного. Возникает инициирование слабых электрических токов в тканях человека, что приводит к нормализации процессов возбуждения и торможения в нервной системе человека, снижается болевая чувствительность в области воспаления, происходит понижение артериального давления.

Рисунок 1

Несомненно, важен и психологический эффект, который возникает при непосредственном общении с животным: положительные эмоции благоприятно сказываются на общем состоянии организма в целом.

Таким образом, фелинотерапия может по праву считаться хорошим дополнением к основному лечению, а также использоваться в качестве самостоятельного метода профилактики на самых начальных этапах изменений в организме человека.

Список используемой литературы:

1. Брем А. Жизнь животных / Предисловие и комментарии М.С. Галиной и М.Б. Корниловой. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, ОАО «Красный пролетарий», 2004. – 1192 с.
2. Лакиер А.Б. Глава третья, § 20... Четвероногие животные. // Русская геральдика. – М.: Книга, 1990.
3. Иллюстрированная энциклопедия кошек, М.: Олма-Пресс, 2001
4. Арушанян З.Л. Как кошка в дом вошла. Начальные этапы формирования подвида кошка домашняя (*Felis silvestris catus*), «Зоопрайс», 2009, №1–2 (часть 1 и 2)
5. Арушанян З.Л. И создал Бог кошку... Доместикация подвида *Felis silvestris catus*, «Зоопрайс», 2008, №6–11

Балко А.С.

Студент V курса

лечебного факультета

медицинского института

Тульского государственного университета

ХИМИЧЕСКИЕ ВЕЩЕСТВА И ИММУНИТЕТ ЧЕЛОВЕКА

ТЕЗИСЫ

Ключевые слова/Keywords: иммунитет/ immunity, гомеостаз/ homeostasis, клетка/ cell

Иммунитет человека – это состояние иммунной системы конкретного индивида в определенное время, которое характеризуется клиникой и лабораторными данными.

Гомеостаз иммунной системы – результат функционирования иммунитета. Этот показатель обеспечивает сопротивляемость организма экзогенным и эндогенным факторам[5, с. 14].

Необходимо отметить всю актуальность проблемы, поднимаемой в данной работе: современный техногенный мир изобилует всевозможными химическими агентами, оказывающими непосредственное влияние на человека. Наш организм круглые сутки встречается с веществами, способными нанести ему серьезный урон. Однако непосредственное влияние этих факторов обеспечивается, в первую очередь, их концентрацией, которая, к счастью, в большинстве случаев не столь высока. Тем не менее, проникая в организм и накапливаясь в нем, химические вещества сталкиваются с иммунной системой человека, подвергая ее серьезному испытанию, оказывая выраженное негативное воздействие.

Так, по информации областного Управления Роспотребнадзора, в 2010 году в Тульской области было отмечено превышение уровня концентрации формальдегида, углерода оксида[1, с. 11]; в 2011 году свинца, формальдегида, углерода оксида[2, с. 9].

Иммунотоксикология – наука, изучающая влияние токсических химических веществ, фармакологических средств и биологических агентов на иммунный гомеостаз[3, с. 352]. Необходимо особое внимание обратить на тот факт, что повреждающее действие на систему иммунного гомеостаза могут оказывать как непосредственно сами химические вещества, так и продукты их превращения в организме – метаболиты.

Изучение действия токсикантов – важнейшее направление научной деятельности, позволяющее определить допустимые ПДК различных веществ, установить степень и тяжесть воздействия того или иного соединения на системы органов организма и организм в целом. Особое внимание стоит уделить иммунной системе, как наименее изученной и тонко организованной системе, способной к динамическому изменению своих характеристик.

Как уже было сказано выше, иммунитет обеспечивает защиту организма от

внешних и внутренних воздействий. Так, например, лизоцим – важный компонент неспецифической защиты организма, обеспечивающий разрушение связи между N-ацетилмураминовой кислотой и N-ацетилглюкозаминоном оболочки микроорганизмов, особенно грамположительных. Однако под воздействием углерода оксида концентрация лизоцима значительно снижается[3, с. 356].

Другие клетки иммунной системы – макрофаги. Они принимают активнейшее участие в неспецифической защите организма от различных агентов[6, с. 32]. Но под действием формальдегида их активность значительно падает.

Некоторые химические вещества оказывают избирательное действие на В-лимфоциты, что приводит к нарушению процесса дифференцировки этих клеток, связанного с приобретением рецепторов для IgD и IgM[4, с. 119].

Обобщая выше сказанное, можно сделать вывод: химические агенты, воздействуя на организм в целом и иммунную систему в частности, вызывают существенные изменения в иммунном гомеостазе, что обусловлено взаимодействием токсикантов с элементами как гуморального, так и клеточного иммунитета. Это в свою очередь обуславливает тяжелые последствия для организма человека: снижение сопротивляемости бактериальным и вирусным агентам, развитие иммунодепрессивного состояния, способствующего возникновению онкологических заболеваний. Изучение механизмов действия химических веществ на организм человека является приоритетной задачей медицины. Успех в данной сфере позволит разработать методы защиты и профилактики.

Список используемой литературы:

1. Государственный доклад. — Тула: Управление Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по Тульской области, 2011. — 172 с.
2. Государственный доклад. — Тула: Управление Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по Тульской области, 2012. — 193 с.
3. Курляндский Б.А. Общая токсикология: учеб. пособие. М.: Медицина, 2002. – 608 с.
4. Гурвич А.Е. Иммуногенез и клеточная дифференцировка: учеб. пособие. М.: Наука, 1978. – 232с.
5. Игнатов П.Е. Иммуниет и инфекция: учеб. пособие. М.: Время, 2002. – 352 с.
6. Фрейдлин И.С. Иммунная система и ее дефекты: руководство для врачей. СПб.: Полисан, 1998. – 113 с.

Балягузова Ольга Юріївна

кандидат історичних наук,
доцент кафедри філософії

Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

ІСТОРІЯ ФЕМІНІЗМУ В УКРАЇНІ

Ключові слова: фемінізм; Україна; гендер; жіночий рух; організації феміністичної орієнтації.

Key words: feminism; Ukraine; gender; the women's movement; organization of feminist orientation.

Постановка проблеми. Питання фемінізму є одним із найцікавіших у гендерній соціології, особливо історія цього явища на теренах України. Це питання є важливим, тому що через відсутність повних знань про фемінізм на початку ХХ століття існували різні міфічні точки зору на тему фемінізму, котрі змушували уникати назви «фемінізм», підбираючи зручний евфемізм «гендер».

Метою статті є дослідження феміністичної думки в Україні. Розглядаються феміністичні організації та постаті, які з цим пов'язані.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи процес становлення фемінізму в Україні, варто пам'ятати, що фемінізм пустив міцне коріння в українській науці та у громадському житті ще два століття тому.

Проблемою фемінізму займалися багато науковців. Соломія Павличко стала речницею фемінізму в Україні [4].

Докладні дослідження проведені Л. О. Смоляр у роботах «Жіночий рух України як чинник гендерної рівноваги та гендерної демократії в українському соціумі», «Минуле заради майбутнього. Жіночий рух Наддністрянської України другої половини ХІХ – поч.. ХХ: сторінки історії». Також дослідження Оксани Кісь – «Фемінізм в сучасній Україні: від «алергії» до останньої надії», дослідження С. А. Бабухіної «Жінка і сучасна політика: цілі не досягнуті?». Даній проблеми торкалися у своїх дослідженнях М. Д. Лучанка, І. Грабовська, Л. Григорович, Н. О. Шведова, А. В. Андрєєнкова, Є. В. Везелева.

Для цілковитого розуміння необхідно дати пояснення слову «фемінізм». «Фемінізм – політичний рух за зрівняння жінок у правах з чоловіками» [5, 732]. «Фемінізм [франц. *feminisme* < лат. *femina* – жінка, самиця] – жіночий рух за зрівняння жінок у правах з чоловіками. Постає у ХVІІІ столітті, особливо активізувався наприкінці 60-х років ХХ століття» [6, 706].

Можна стверджувати про те, що історія феміністичної думки в Україні переплітається з історією нашої держави. Початок незалежності української жінки сягає ХV століття. Дехто вважає, що це проявилось у підтримці чоловіків-козаків, але це не зовсім так. Цікавим є тісний зв'язок із національно-визвольною боротьбою.

На переломі ХХ століття варті уваги два жіночі товариства: «Жіноча Громада» (1901-1905) та «Київське товариство оборони жінок» (1905-1917), які відіграли вагому роль у розгортанні жіночого руху. Формуються Жіночі Клуби як організації нового типу (Київський Жіночий Клуб, Київське Загальне Зібрання). Йде процес залучення жінок до діяльності у громадських організаціях, де їх діяльність не пов'язана із безпосередньо феміністичними завданнями, але вона сприяє психологічному сприйманню у суспільстві жінки («Просвіта», «Руська бесіда», кооператив «Народна торгівля», педагогічне товариство).

Активну позицію займали жінки під час 1-ї Світової війни та Визвольних змагань 1914-1920 рр.. Учасниці організацій займалися благодійними справами: організовували комітети допомоги, збирали кошти потерпілим від воєнних дій, безкоштовно готували для голодних та солдатів, шили одяг, працювали в шпиталях. У період ЗУНР організували курси медсестер [2].

Основні форми діяльності жіночих організацій: добродійна, господарська, освітня, просвітницька, національна та виховна. Формально рівні політичні права жінок дали їм можливість успішно займатися політичною діяльністю. У 1922 році до польського сенату обрано Олену Левчанівську, в 1928 році до сейму — М. Рудницьку, а до сенату — О. Кисілевську. Українські жінки брали активну участь у націоналістичному русі, зокрема О. Басараб.

Важливе значення у встановленні феміністичної думки мала жіноча періодика, до якої належали такі видання: «Жіноча доля» (1932–1939), «Жіноча воля» (1932–1939), «Жіночий голос» (1931–1939), «Нова хвиля» (1925–1939) та інші. Потім діяльність жіночих організацій зазнає спаду та взагалі припиняється у Західній Україні через встановлення радянської влади у 1939 році.

У період між двома світовими війнами жіночий рух мав можливість розвиватися лише за межами радянських земель.

Після встановлення більшовицького режиму в Україні жіночі організації не мали умов для вільного розвитку. Ще деякий час існували жіночі відділи. «Жіноче питання» в СРСР, зокрема в УРСР, оголошене повністю вирішеним. Розв'язання проблеми суспільного рівноправ'я жінок у радянський період характеризувалося підвищенням їхнього освітнього та професійного рівня, активною участю у науковому, літературно-мистецькому житті країни, незважаючи на відхід від традиційного фемінізму. Залишилися проблеми «подвійного навантаження» жінок (на виробництві та вдома), захисту материнства тощо. У порівнянні з розвиненими країнами, жінки України мали дуже малочисельну представленість у вищих органах державної влади.

Оформлення жіночих організацій, що є суб'єктами суспільного життя, бурхливо розпочинає свій розвиток після проголошення України незалежною державою. Всі ці організації формувалися під загальним впливом національно-визвольних ідей, які потім розмежувалися різномисленням, різноманітністю намірів, завдань, ідеологій («Спілка жінок України» – 1990 р.; «Організація солдатських матерів України» (ОСМУ) – 1990 р.; «Союз Українок» – 1991 р.; «Жіноча громада» – 1992 р.; «Українська християнська партія жінок» (УХПЖ) – 1991 р.; «Всеукраїнське жіноче товариство ім. О. Теліги» – 1993 р.; Спілка жінок-трудівниць «За майбутнє дітей України» (СЖТУ) – 1994 р.).

Лише у 1994 році жіночий рух (організації) розглядають будь-яку соціальну проблему із точки зору інтересів жінки, шукають шляхи до співпраці, переконують

світ у тому, що Україна не є ізольованим суспільством. Жінки прагнуть визнання їх руху як важливого державотворчого чинника.

У середині 90-х років виникли організації феміністичної орієнтації. Вони діють на основі групових спільних інтересів, прагнуть вирішити конкретні проблеми (Українська асоціація жінок-кінематографісток (УАЖК) – 1990 р.; Телевізійна студія жінок України – 1991 р.; Клуб «Енергія жіночої любові» (Енжілю) – 1994 р.; «Фемін – інформ» – 1995 р.).

Вихою у діяльності жіночих організацій стало схвалення Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні» (2005), більш відомого як «закон про гендерну рівність». Прийнята незабаром «Державна Програма з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року» визначила механізми практичного впровадження задекларованих законом принципів, серед яких – ширше залучення громадських організацій до реалізації державної політики у цій сфері. Одним із інструментів громадського контролю за реалізацією державної політики гендерної рівності мали б стати громадські дорадчі структури, створені з числа активістів та експертів із гендерних питань при органах виконавчої влади, але без реальних важелів впливу на ситуацію.

Власне, українська держава – у порівнянні з іншими посткомуністичними країнами – виглядає доволі прогресивно у тому, що стосується підтримки гендерної рівності: вона першою ухвалила закони про запобігання сімейному насильству, про гендерну рівність та протидію торгівлі людьми (2011). Але сказати, що підтримка державою принципів гендерної рівності є послідовною та систематичною, було б великим перебільшенням. Верховна Рада відхилила проект закону про гендерні квоти у партійних списках перед останніми парламентськими виборами. Більше того – є підстави непокоїтися про відступ назад, що засвідчують сумнозвісні законопроекти про «заборону абортів» (№10170) та про «заборону пропаганди гомосексуалізму» (№8711).

При такій неоднозначній позиції держави ясно, що вона не може бути надійним союзником для громадянського суспільства у забезпеченні прав жінок. Це призвело до консолідації зусиль та потенціалу науковців, освітян, правозахисних та жіночих громадських організацій. Важливо, що вітчизняні гендерні студії вже досягли того рівня розвитку, коли можуть представити ґрунтовні дослідження гендерних аспектів різних суспільних сфер, які дають у руки активістів та правозахисників переконливі аргументи для продовження наступального діалогу з владою. Залучення освітян та журналістів необхідне для гендерної просвіти та масової пропаганди ідеї гендерної рівності, щоб забезпечити зміни у суспільній свідомості. Жіночі громадські організації взялися за гендерну просвіту журналістів. Особливих зусиль вимагає робота з освітянами, задля чого активістам довелося заручитися підтримкою Міністерства освіти і науки України.

Чимало дискусій та гострої критики викликає питання про роль іноземних донорів у формуванні жіночого руху в пострадянській Україні. Попри численні небажані «побічні ефекти» (створення конкуренції між жіночими організаціями, що сповільнило процес консолідації; споживацько-паразитарні настрої, кон'юнктурні тенденції та «грантоїдство»; підлаштування напрямків та форм діяльності жіночих груп під пріоритети донорів тощо), слід визнати один безсумнівний факт: без такої підтримки з-за кордону ми навряд чи могли б зараз говорити про хоч якийсь більш-

менш сформований жіночий рух взагалі. Хоча декому часткова «професіоналізація» жіночого активізму видається шкідливою, в українських реаліях немає іншого способу забезпечити ефективність діяльності жіночих груп [2].

Каменем спотикання для українського жіночого руху в останні роки стала група «Фемен». Її діяльність спричинила запеклі дискусії серед дослідниць та активісток. Думки та оцінки поляризувалися від цілковитого захоплення «революційністю» та «підривним характером» їхніх вуличних перформенсів до не менш категоричної критики їхніх акцій за невиразність позиції щодо прав жінок та зловживання оголеним виглядом. Відчайдушні спроби якось «вписати» феменок у палітру жіночого руху в Україні (попри їх власну відверту нехіть) та й будь-які дискусії про (анти)феміністський характер «Фемен» втратили актуальність після того, як цей «проект» було експортовано до Франції.

Так поступово фемінізм набирав шалених обертів. Теоретично жінки отримали те, що хотіли. Їх цілковито зрівняли у правах, але все одно більшість жінок чітко розмежовують саме поняття «феміністка» та «отримати рівні права з чоловіками». По це свідчать результати опитування проведеного УНІАН моніторинговим агентством News Effector. Згідно з їх дослідженням кількість феміністок в Україні складає лише 9%, в Росії – 7%, у Білорусі – 4%. Разом із тим, за рівні права з чоловіками у деяких питаннях виступають 48% українок, 45% росіянок та 41% білорусок. Не підтримують феміністські ідеї 43% українок, 48% опитаних жінок з Росії та 55% громадянок Білорусі. З них зовсім неприйнятні такі ідеї для 10% українок, 12% росіянок та 17% білорусок. Лише 3% чоловіків у Росії, 4% – в Україні та 2% у Білорусі подобаються феміністки. Більше того, 45% росіян, 40% українських чоловіків та 56% білорусів феміністки «просто огидні». У цілому підтримують ідеї фемінізму 14% чоловіків у Росії, 11% – в Україні та 6% – у Білорусі. Байдужі: 38% росіян, 45% українців та 36% білорусів. В опитуванні взяли участь вісім тисяч респондентів.

Висновки дослідження. Феміністична думка в Україні розвивалася поступово. Жінки переважно виступали за право освіти, на перших етапах вони боролися не проти чоловіків, а навпаки. Жіночі організації допомагали військовим загонам під час військових дій. Із часом розвиток фемінізму ознаменувався видавництвом журналів та допуском жінок до отримання владних посад. Цікавим є те, що основною метою був саморозвиток, отримання освіти. Зараз, згідно з проведеними опитуваннями, лише 9% вважають себе феміністками, а 48% виступають за рівні права з чоловіками. Тобто, жінки ще не можуть чітко усвідомити значення цього слова. Чомусь для більшості воно звучить занадто різко.

Не можна однозначно сказати, на скільки позитивним є показник у 9%. Питання полягає в тому, чи насправді це потрібно. Чи не всього вже досягнуто? Раніше жінка була просто жінкою, а зараз стала борцем за свободу, яку й так має.

Література:

1. Вулф В. Жінки та розповідна література. – Garnett, 1929.
2. Кісь О. Дефініції фемінізму // Незалежний культурологічний часопис «Ї», К. – 2000.
3. Кісь О. Фемінізм в сучасній Україні: від «алергії» до останньої надії. – К.: Крона.
4. Павличко С. Чи потрібна українському літературознавству феміністична школа? // Слово і час. – 1991. – № 6. – С. 10-15.

5. Сучасний тлумачний словник української мови: 60 000 слів/За заг. ред. Д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х.: Школа, 2007. – 872 с.
6. Сучасний словник іншомовних слів: Близько 20 тисяч слів і словосполучень/ Уклали: О. І Скопенко, Т. В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006. –789 с.
7. Смоляр Л. О. Минуле заради майбутнього. Жіночий рух Наддністрянської України другої половини ХІХ – поч.. ХХ століття: сторінки історії. – Одеса, 1998. – 408 с.

Бягузова Ольга Юріївна

кандидат історичних наук,

доцент кафедри філософії

Миколаївського національного університету

імені В. О. Сухомлинського

ГОЛОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН РЕЛІГІЙНОСТІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Ключові слова: релігійність; суспільство; безбожжя; атеїзм; інкультурація; міжрелігійна ворожнеча; набожність.

Key words: religiosity; society; atheism; inculturation; inter-religious enmity; piety.

Постановка проблеми. Основною рисою сучасної релігійності є дуалізм, що проявляється у відкритості, демократичності, у духовній ентропії, невизначеності, обрядовості, прагматизації. Сучасне українське суспільство має принципово різні типи релігійності, де враховуються матеріальна та духовна субстанції, що є рівноправними основами та двоїстість, роздвоєність цих субстанцій.

Історія атеїзму сягає глибокої давності. Він виник разом із появою перших релігійних уявлень про світ, став повноправним світоглядом для багатьох людей. На сьогодні у суспільстві спостерігається тенденція швидкого поширення атеїстичних поглядів. Ця тенденція присутня в європейських країнах, країнах Заходу та в Україні. Понад 40 % українського населення є атеїстами. Атеїстичний рух приваблює великий відсоток української молоді. Але феномен безбожжя в Україні сьогодні залишається мало вивченим, оскільки з часів розпаду Радянського Союзу все менше дослідників у галузі релігієзнавства та історії звертаються до цієї теми.

Під час падіння комуністичної ідеології у Радянському Союзі, яку В. Липецький ототожнював із вірою, відбувся період, коли українці, шукаючи підтримки, опори, відповіді на актуальні життєві питання пішли до церкви, «забувши» своє атеїстичне радянське минуле.

Актуальність дослідження полягає у тому, що розгляд атеїстичних тенденцій серед українського суспільства може допомогти краще зрозуміти світоглядні позиції старшого покоління України та молоді. Цими проблемами займалися: М. В. Яворський, який розглядає наукові підходи, що присвячені аналізу теоретичних концепцій до вивчення релігійності, трактування поняття «релігія» та «релігійність», досліджує стан та особливості прояву релігійності у сучасній Україні; це дисертаційне дослідження «Релігія та церква в сучасній Україні: соціологічний аналіз» на здобуття наукового ступеня доктора соціологічних наук С. С. Яремчука; роботи Г. М. Кулагіної «Релігійні потреби віруючого: до постановки питання»; О. І. Крупської «Релігійність, релігійна свідомість, релігійні уявлення: психологічний аспект»; І. А. Вакули «Релігія як чинник впливу на політичне життя суспільства».

Мета статті – визначити причини вияву атеїзму в українському суспільстві на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Суворе переслідування християнських звичаїв та традицій, заборона на святкування релігійних свят протягом тривалого часу вплинули на подальше світобачення усіх жителів країн колишнього Радянського Союзу. Ці передумови створили потужний поштовх для розквіту атеїзму. На сьогодні значний відсоток атеїстів в Україні пояснюється переконанням людей у тому, що ні церква, ні політична влада, яка досить часто використовує клерикалізм для посилення свого впливу на суспільство, не можуть забезпечити нормального функціонування соціуму. Якщо раніше дотримання християнської моралі могло забезпечити опанування усіма верствами українського населення суспільних моральних цінностей, норм, традицій, то сьогодні священнослужителі сприяють дезінтеграції у суспільстві, використовують релігію як засіб маніпуляції та власної наживи. В часи Радянського Союзу схильність до безбожжя диктувалися тоталітарними правилами, але сьогодні атеїзм – це рішучий протест проти існуючих невинуватених законів.

Атеїзм («безбожжя») – як поняття з'явилося у період Середньовіччя. Воно носило негативний відтінок та позначало людину або вчення, що виступали проти християнського єдинобачення. Лише із часом це слово почало позначати певну філософську позицію, яка постійно видозмінювалася. На сьогодні у розвинених країнах знижується відвідування храмів, зменшується кількість людей, що виконують певні обряди. У країнах із високим економічним рівнем знижується рівень релігійності та навпаки. У ХХІ столітті серед атеїстичних країн світу перше місце займає Швеція (45-85 % жителів є атеїстами), далі йде В'єтнам (81 %), Данія (43 – 80 %) і т. п.. Із підвищенням рівня освіти відзначено зменшення числа віруючих.

На сьогодні атеїзм як релігію зводять до тези: « Релігія – віра в Бога, атеїзм – віра в його відсутність ». Отже, атеїзм не може бути релігією. Атеїзм не спонукає до насильства, а високо моральна людина робить добро добровільно, за велінням совісті та за внутрішніми переконаннями, а не боячись страшного покарання від того чи іншого бога. Моральність має біологічну та етологічну основи, що поєднують генетику, процеси виховання та їх передачу між поколіннями. Засвоєнням людиною рис та змісту конкретної культури займається інкультурація. Культуролог А. Кравченко вважає, що інкультурація означає « навчання людини традиціям й нормам поведінки в конкретній культурі » [4, 135]. Соціолог В. Піча твердить, що інкультурація це – « процес освоєння людиною, членом конкретного суспільства, основних рис та змісту культури свого суспільства, менталітету, культурних взірців і стереотипів у поведінці і мисленні » [3, 220]. Питанням інкультурації займається Людмила Пітусь.

Старше покоління українських громадян схиляється до атеїстичних тенденцій через їх тривалу дію, а більшість молоді схиляється до безбожжя через низку об'єктивних причин. По-перше, сучасним молодим людям довелося досягнути той факт, що жодна віра не зможе вирішити їх матеріальних та духовних потреб. Єдиний шлях до благополучного життя – вірити лише у свої сили, опиратися на власні можливості. По-друге, прийняття молоддю атеїстичного світогляду спричинено також появою нових моральних цінностей. Існує думка про те, що релігія є одним із основних засобів залучення громадян країни до правил та норм, які вимагає від них суспільство, атеїзм розвиває анархічні погляди, які руйнують державу зсередини.

Але засвоєння моральних норм та цінностей часто виступає проблемою виховання, власних позицій людини та її переконань. Атеїзм як світогляд змушує сучасну молодь дивитися на проблему моралі під іншим кутом, але він не здатен зруйнувати усталені суспільні норми. По-третє, існує думка, що безбожжя – прерогатива науковців. Тому атеїстичні погляди молоді пояснюються їх прагненням до об'єктивного пізнання світу та пошуку істини без втручання надприродності.

Висновок. Атеїстичний світогляд, що набув великої популярності серед сучасного українського суспільства, є спробою пошуку правди людиною у самій собі. Кожен має право сам вибирати свою життєву позицію, але головне, щоб вона приносила користь суспільству. Адже кожен громадянин своєї країни є невід'ємною частиною життєдіяльності соціуму.

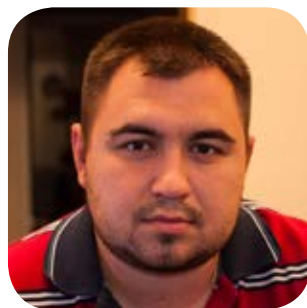
Література:

1. Настольная книга атеиста/ С. Ф. Анисимов, Н. А. Аширов, М. С. Беленький и др.; Под общ. ред. С. Д. Сказкина. – 6-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1981. – 448 с., ил.
2. Шахнович М. И. Происхождение философии и атеизм. — Л.: Наука, 1973. — 250 с.
3. Кравець М. С., Семашко О. М., Піча В. М. та ін.. Культурологія/ За ред.. В. М. Пічі. Львів, 2003. – 235 с.
4. Кравченко А. Культурологія. М., 2001. – 496 с.
5. Україна релігійна. Колективна монографія. Книга перша: Стан релігійного життя України. – К.: 2008 р..

Щенников В.П.

Доктор философских наук, профессор,
Заведующий кафедрой философии
Кемеровский Государственный Университет
(КемГУ)

Равочкин Н.Н.

Преподаватель,
кафедра истории и психологии
Кемеровская Государственная
Медицинская Академия (КемГМА)

ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ ФУНКЦИЯ МИФА В ИЗУЧЕНИИ ФЕНОМЕНА ИДЕОЛОГИИ

Ключевые слова: идеология, миф, общество.

Keywords: ideology, myth, society.

Философское наследие, посвященное проблемам идеологии, способно поразить своим объемом и широтой тем, что затрагивается. За почти два века научной традиции осмысления этого явления возник ряд школ и направлений, отражающих различные подходы к пониманию природы, роли и места идеологии в жизни обще-

ства. Исследователя, впервые коснувшегося проблемы идеологии, больше привлекает путь систематизации и дифференциации существующих на сегодня в науке идеологических теорий [4].

Идеология являет собой теоретизированную форму мировоззрения, историко-софский анализ древнейшей формы мировоззрения обращает взгляд авторов к понятию «миф».

Мифологическое мировоззрение давало такую картину мира, в которой легко было ориентироваться, находить свое место в нем, знать свое предназначение и т.д. В этом-то и состоит мировоззренческая природа мифа и его целесообразность: для субъекта мифологического сознания вообще не существует чего-либо непонятного, неясного. Ему было чуждо ощущение своего незнания.

Мифологическое обобщение, строившееся на восхождении от конкретно-персонального к общей причине миропорядка, воспроизводило иерархию мифологических существ. Постепенно такой тип обобщения заменяется восхождением от абстрактного к конкретному, приводящим к образованию теоретической целостности, отражающей целостность предмета и воспроизводящей логическую иерархию.

Процесс разложения, расщепления мифологического мировоззрения стал возможен благодаря рационализации всего уклада жизни общинно-родового строя.

Чаще всего аналитическому взгляду исследователей подвергается идеологическая функция, которая нередко подчиняет себе все остальные функции, формируя определенную общественную идеологию. Идеологическая функция имеет ярко выраженную политическую направленность и как правило связана не столько с общественной системой, сколько с государственной. Одним из самых видных исследователей, изучавших идеологическую функцию и придававших ей первостепенное значение среди функций мифа, является Ролан Барт. Он связывает идеологическую функцию с фальсификацией истории. В своих «Мифологиях» он убедительно объясняет этот процесс: пропагандисты от истории искажают культурные явления, лишая их исторической специфичности. Ролан Барт настаивает на идее, что миф — это деформированная и фальсифицированная история. Он полагает, что миф отдаляет реальность и лишает ее жизни. История перекраивается в зависимости от идеологических потребностей [1].

Другие исследователи говорят о двойственности политической идеологии как смеси рационального и иррационального (мифологического).

Идеологические мифы регулируют поведение людей, стремятся сплотить их для достижения глобальной цели. В основе такого мифа лежит идея достижения Золотого Века или Рая на земле.

Таким образом, можно сделать вывод, что основной социальной функцией мифа является сохранение общества как системы.

По мнению С.Ю. Неклюдова, в результате культурно-антропологических и структурно-семиотических исследований стала очевидной регулятивная функция мифа, выступающего как один из важнейших механизмов организации социальной, хозяйственной и культурной жизни коллектива. Миф удовлетворяет потребность в целостном знании о мире, организует и регламентирует жизнь общественного человека [3].

Миф предписывает людям правила социального поведения, обуславливает систему ценностных ориентации, облегчает переживание стрессов, порождаемых критическими состояниями природы, общества и индивидуума.

По словам Е.М. Милетинского, главная цель мифа – поддержание гармонии личного, общественного, природного, поддержка и контроль социального порядка, в чем мифам помогают ритуалы – вторая, практически действенная сторона единого ритуально-мифологического комплекса [2].

Под воздействием мифов у индивида формируется целостная синкретичная простая и конкретная картина действительности, в которой все находится на своих местах и изменение может привести к катастрофе. Благодаря своей эмоциональности, миф обладает огромной силой воздействия на индивида: даже если разум человека задает вопросы о целесообразности того или иного явления, эмоциональная убежденность может вытеснить их из сознания.

Литература

1. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, Универс, 1994. – 616 с.
2. Милетинский Е.М. Миф и двадцатый век: [электронный ресурс] // Фольклор и постфольклор: структура, типология, семиотика. – Режим доступа: <http://www.ruthenia.ru/folklore/meletinsky1.htm> (Дата обращения: 12.07.2015).
3. Неклюдов С.Ю. Структура и функция мифа // Мифы и мифология в современной России. – М.: АИРО-XX, 2000. С. 17-38.
4. Щенников В.П. Идеологический плюрализм как концептуальная основа устройства современного общества / Щенников В.П., Равочкин Н.Н. // Вестник Кемеровского государственного университета. 2014. № 4-2 (60). С. 210-215.

ПАРАДИГМА МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМА И ТОЛЕРАНТНОСТИ КАК ФАКТОР ПРОГРЕССА СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТРАНСТВА УКРАИНЫ

Ключевые слова: глобализация, мультикультурализм, мультикультурная личность, социокультурные концепции, социокультурное пространство, социокультурное развитие, толерантность.

Развитие глобальных социальных и информационных сетей изменило образ жизни большинства людей в современном мире. Возникло новейшее глобальное общество, которое преступило известные традиции бытия [1, С. 5—9]. Изменения современного социума привели к необходимости нейтрализовать негативное воздействие глобализации на человеческую личность, гармонизировать бурно складывающееся соотношение универсализации и индивидуализации в развитии обществ и превратить эти феномены в фактор прогресса современного социокультурного пространства. Это призвана осуществить гуманитарно-духовная сфера социума с применением новейших социокультурных концепций.

Влияние факторов социокультурного развития на социум и отдельные личности видится в прямой зависимости от уровня социализации, социокультурных типов личности, преобладающих в каждом конкретном обществе. Для современной Украины наиболее важными факторами социокультурного развития можно считать: экономическую жизнь общества, мораль как регулятор социального поведения, ценностные ориентации общества и личности, социокультурную реальность, культурные универсалии, образовательную сферу общества [2, с. 29-35].

Чрезвычайно важной в этой ситуации видится идея мультикультурализма, создающая такую форму жизнедеятельности в социокультурном пространстве, которая выводит сообщество в сферу мировой культуры, расширяет возможности личностного и саморазвития, самореализации и самоопределения. Отсюда возникает необходимость всестороннего исследования вопросов мультикультурализма в рамках социальной философии с целью обогащения украинской социально-философской, социологической, психологической и педагогической науки, права и его практики в рамках гуманистической направленности. Социально-философский подход к структурированию социокультурного пространства, основанный на такой идее, может быть назван «гуманистическим мультикультурализмом» [3, с. 5-11].

Социально-философский подход формирования социокультурного пространства, основанный на идее толерантности, (условно назовем его «толерантный глобализм») направлен на противодействие влиянию, вызывающему чувство страха и от-

чуждения по отношению к другим. Данное воздействие способствует формированию навыков независимого мышления, критического осмысления и выработки суждений, основанных на моральных ценностях. Исходя из этого – социокультурное пространство с реализацией в нем основ толерантности – интегрирующая идея, вокруг которой возможно выстроить стратегию общественного развития [4, С. 103–107].

Возможности парадигмы мультикультурализма и толерантности в сфере прогресса социокультурного пространства представляются самыми широкими. Это связано с тем фактом, что сегодня возникает социальная потребность в организации целенаправленной работы по становлению мультикультурной личности, сочетающей в себе системные знания в области этнокультуры, гармоничное национальное самосознание, ориентацию на духовные ценности, толерантность и способность к межэтническому диалогу. Это своеобразный социальный заказ эпохи, требующий освоения новым поколением общечеловеческих ценностей, приобщения к культуре других народов, создания условий для их дальнейшего развития.

Думается, что принятие таких подходов в качестве определяющих концептов социокультурной системы продиктовано рядом обстоятельств, касающихся необходимости применения парадигмы мультикультурализма и толерантности в условиях роста социального разнообразия в мире, и в Украине, в частности. В числе таких обстоятельств можно выделить три основных: 1) толерантность – это инструмент социального согласия в мультикультурном мире; 2) толерантность – это социальная норма, определяющая баланс интересов конкурирующих сторон мультикультурного сообщества; 3) толерантность – результат договоренности сторон, образующих в своей совокупности мультикультурное сообщество, в котором нормой отношений является уважение к правам человека [5, с. 64–68].

В случае принятия подходов гуманистического мультикультурализма и толерантного глобализма в качестве определяющих концепций философии социокультурного пространства все социокультурная сфера приобретает качественные преобразования:

- при формировании рациональной личности с развитым интеллектом использование парадигмы мультикультурализма и толерантности в основе социокультурной системы ведет состоявшуюся личность к оперированию знаниями как инструментом социального согласия;
- развитие компетентности личности при использовании парадигмы мультикультурализма и толерантности приводит социокультурный идеал от гражданина, способного к сотрудничеству к социально-ориентированной личности, способной действовать в балансе интересов конкурирующих сторон;
- идея толерантных отношений в мультикультурной среде формирует личности, образующие международное сообщество, в котором нормой отношений является уважение к правам человека;
- имея в качестве цели улучшение и преобразование общества, формирование основ толерантного сознания в мультикультурной среде может рассматриваться как тенденция современного и будущего развития, как ведущий национальный и международный проекты [3, с. 5-11].

Из всего вышеизложенного исходит цель принятия гуманистического мультикультурализма и толерантного глобализма в качестве определяющих концептов

философии глобального социокультурного пространства – это формирование установок толерантного сознания, определяющего устойчивость функционирования личности в мультикультурном обществе.

В связи со всем этим, можно выделить значимые перспективы прогресса социокультурного пространства Украины периода глобализации и роль в этом процессе новейших социально-философских концепций:

1) усиливается социализирующая роль социокультурного развития и регуляции в социокультурных системах стратификационных процессов;

2) в условиях изменений традиционных форм социальных связей, отчуждения личности, возрастает запрос на выполнение социокультурными институтами функций гуманизации общественных отношений;

3) происходит диверсификация моделей социокультурного развития, которое становится все более многовариантным, что выражается в дистанцировании морально-ценностных систем;

4) сфера образования как часть социокультурной жизни все в большей степени приобретает качества непрерывности, что делает образовательное пространство наиболее значимой структурной составляющей социокультурного пространства в мире и в нашей стране;

5) усиливается развитие транснациональных структур, что должно обеспечить повышение культурного уровня населения различных регионов планеты в соответствии с интересами глобальной политики и экономики;

6) мировое сообщество предъявляет запрос на реализацию культууроформирующей функции социального пространства, которое призвано нейтрализовать негативные аспекты глобализации;

7) европейское и мировое социокультурное пространство отыскивает механизмы интеграции и модернизации культурных, ценностных, правовых, образовательных систем.

Создание единого европейского, а в перспективе, и мирового социокультурного пространства становится необходимым в свете становления в настоящее время единого глобального экономического пространства и единого информационного пространства. При этом вероятно, что все известные и уже сформированные социокультурные концепции в значительной мере сохранятся, но приобретут новые возможности, а также необходимо возникнут новые концепты, новые варианты и разновидности социокультурной философии. Новейшие, продиктованные процессами глобализации, порожденные условиями парадигмы постмодерна, социально-философские концепции социокультурного пространства усматриваются более всего основанными на парадигме мультикультурализма и толерантности. Названные концепции социокультурного пространства могут обеспечить формирование установок толерантного сознания, что определит устойчивость функционирования в мультикультурном обществе отдельных личностей. Получившие современное социокультурное развитие личности сформируют общественные группы, которые представляются основой реализации гражданского согласия в демократических государствах.

В условиях украинских реалий представление о том, каким должно быть достойное социокультурное развитие, определяет общественный заказ на члена сообщества в Украине: нравственного человека с гуманистическими ценностными ориен-

тациями и правовыми знаниями, высококлассного профессионала в своей области, способную к дальнейшему обучению личность, а основное – достойного гражданина, стремящегося к преобразованию общества своей страны. В ситуации новейших общественных преобразований, изменений системы взаимодействия личность-общество, для социокультурного пространства Украины парадигма мультикультурализма и толерантности представляется неизбежным фактором прогресса и важнейшим условием поступательного развития личностного и общественного сознания.

Литература:

1. Валлерстайн И. Конец знакомого мира: Социология XXI века / И. Валлерстайн. — Пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. — М.: Логос, 2003. — С. 5—9.
2. Боринштейн Е. Р. Особенности самореализации личности в современном украинском обществе // Актуальні проблеми філософії та соціології. Серія: «Філософія». – Національний університет «Одеська юридична академія». – № 2, 2014. – С. 29–35.
3. Ананьева Е.П. Влияние современных философско-образовательных концепций на прогрессивные изменения в системе образования / Е. Ананьева // «Наукове пізнання: методологія та технологія». Філософія. Вип.1 (32) 2014 — Одеса. – С. 5–11.
4. Ананьева Е.П. Принцип толерантности в современной концепции подготовки специалистов в вузе / Е. Ананьева // Вісник Запорізького нац. ун-ту: серія «Педагогічні науки». Вип. № 2, 2012 р. – С. 103–107.
5. Ростецька С.І. Проблема толерантності в транзитних демократіях / С. Ростецька // «Наука і освіта. №1, 2010. – С. 64–68.

Сагуйченко Валентина Володимирівна,
к.ф.н., доцент кафедри філософії освіти
Дніпропетровського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Анотація

У статті досліджуються проблеми та перспективи становлення домашнього навчання в Україні як альтернативної форми освіти у процесі отримання безперервної освіти у сучасних соціокультурних контекстах. Наголошується на необхідності спільних досліджень фахівців з філософії освіти, педагогіки, психології, соціології, економіки, теорії сучасного менеджменту, юристів з питань нормативно-правового законодавства в освіті.

Ключові слова: ризики, домашнє навчання, неперервна освіта

Keywords: risks, home schooling, continuous education

Орієнтація освіти на ринкові відносини при всіх своїх плюсах і мінусах припускає постійну кризу ідентичності як на індивідуальному так і на груповому рівні. Сьогодні людина ототожнює себе із однією професійною групою, а завтра – із іншою. З цієї точки зору неперервна освіта має завдання розвинути у людини гнучкість, адаптабельність до середовища, що постійно змінюється, а також зменшити ризики, що виникають у ситуаціях вибору.

Поняття ризику не випадково вводиться до теорії неперервної освіти, адже у суспільстві, що трансформується і яке ставить своїм завданням використовувати потенціал всіх його громадян, підвищується вірогідність помилкових дій з несприятливими наслідками. Найчастіше відносно конкретної людини страхувальниками на випадок ризиків стають сім'я, соціальне мікросередовище, держава. Індивідуальна відповідальність за ризики означає моральну, правову, адміністративну або іншу відповідальність конкретної людини за конкретний вчинок або бездіяльність [1].

За таких умов сьогодні виховання відповідальності стає важливим елементом неперервної освіти. У якості моральної і правової категорії відповідальність припускає інформованість людини і забезпечення її доступу до системи знань та навиків роботи з інформацією. Ми звикли слухати критику в адрес середньої школи, як одного з освітніх інститутів, за відсутність її певної позиції у відношенні різних систем цінностей – світських або релігійних та інших. Важливо, що при такій критиці школа втрачає свій авторитет не тільки як навчальний заклад, але й виховний – місце масової соціалізації дітей. Є доцільність згадати дослідження вчених, що критикують обмеженість та зайвий консерватизм будь якої інституталізованої освітньої діяльності. Всі вони акцентують на схованому навчальному плані, який закріплює відтворення тих систем цінностей, знань, навиків, або компетенцій, що обслуговують заказ певної соціальної групи. Чим різноманітніше суспільство, тим більше різних систем цінностей транслюється з допомогою освіти. А це відкриває можливість безконтрольних маніпуляцій з боку різних політичних сил, тому люди повинні мати інформацію про повний зміст їх освіти та освіти їх дітей. Сьогодні Проектом Закону України «Про освіту» допускається право

батьків на вибір форм та методів навчання. І це дає нагоду розглянути місце і роль домашнього навчання за вибором батьків як альтернативного навчання. Характеризуючи діяльність учителів, частина дослідників стверджує, що вона має суперечливий характер, де є місце непорозумінню та механічному виконанню навчальних планів. Високі вимоги до навчання учнів, мобілізують всі розумові та фізичні сили дитини, не залишивши можливості для формування їх суті. Так Ясперс акцентує: «...в школі учителі наполягають на індивідуалізації більш ніж потрібно, і все-таки не можуть досягти того, що безглуздо перетворюють у ціль вольового напряму – формування особистості. Внаслідок того, що дитину смикають у різні сторони, вона виявляє лише обломки традицій, але не світ, у який вона спроможна вступити з довірою» [5, 356]. І тут необхідно підкреслити потенціал соціального партнерства школи і батьків, що надає батьківській громаді право вибору форм і методів навчання, а також домашнього навчання як альтернативної форми здобуття освіти [4]. Така форма навчання, при якій діти не навчаються у школі, а батьки для них організують цей процес, в останній час є цікавою для багатьох країн світу. Експерти прогнозують це навчання як швидко розвиваючу та перспективну форму сучасного навчання. Так, треба звернути увагу, що критикуючи усталену систему освіти, дослідники не закликають до закриття шкіл, а лише відмовляють їм у праві на монополію, підіймаючи важливі питання взаємних визначень сутті людини і природи сучасних соціокультурних інститутів. Суспільна освіта тільки б вигравала від позбавлення суспільства від само собі розуміючої обов'язковості шкіл. Акцентується на виграші, що матимуть за наслідками таких процесів сім'я, політика, безпека, віра та спілкування [3]. Якщо ми дивимось на дітей тільки для того, щоб бачити, що і як вони виконують наші вимоги, то й не помітимо найцікавіші та суттєвіші риси їх характерів. Батьки, що навчають дітей на дому, виконують це завдання краще: у них є час та бажання пізнати своїх дітей, їх інтереси, зреагувати на їх емоції. Пропонується переглянути підходи до традиційних завдань педагога: догляду, контролю, арбітражу [2].

Різні підходи до домашнього навчання як альтернативної форми освіти в країнах світу, де дозволяється вчити дітей вдома, та в Україні, що сьогодні реформує свою систему освіти і ще не задекларувала законодавчі підходи до цього складного питання, спонукають до подальших досліджень становлення домашньої освіти із залученням фахівців з питань філософії освіти, педагогіки, психології, соціології, економіки, державного управління, юридичних питань.

Література

1. Beck U. Risk Society. Toward a New Modernity / U. Beck. — L.: SAGE, 1992. — 260 p.
2. Джон Холст. Причины детских неудач / Пер. с англ. – СПб: Кристалл, «Дельта», 1996. – 448 с.
3. Иван Иллич. Освобождение от школ. Пропорциональность и современный мир. — М.: Просвещение, 2006. — 160 с.
4. Сагуйченко В.В. Сім'я і школа: Соціальне партнерство / В.В. Сагуйченко // Aktualne naukowe problemy. Rozpatrzenie, decyzja, praktyka. 29.06.2015 – 30.06.2015, Gdansk, Polska. С. 99-101
5. Ясперс К. Смысл и назначение истории: Пер. с нем.- М.: Политиздат, 1991. – 527 с. (Мыслители XX в.). – С. 287-418.

